

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

IDÄTÄ ILOLLA -PANOSTA VUOROVAIKUTUKSEEN

Vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta tukeva
tapahtuma

TEKIJÄ:

Katja Kekki, TK18KP

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Tutkinto-ohjelma Kättilön tutkinto-ohjelma	
Työn tekijä Katja Kekki	
Työn nimi Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen – Vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta tukeva tapahtuma	
Päiväys	16.11.2020
Sivumäärä/Liitteet	50/56
Ohjaaja Päivi Hoffrén	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani Voimanpesä, Johanna Havas	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Vuorovaikutuksella on useita määritelmiä. Yleisimmin se määritellään kahden ihmisen välille syntyvillä tavoilla vaikuttaa toisiinsa tai vähintään kahden ihmisen välille syntyvällä fyysisellä läsnäololla. Vanhemmuus on aikuisen ja lapsen välinen vuorovaikutustapahtuma. Syntymän jälkeen lapsi etsii aktiivisesti vuorovaikutusta ja yrittää säädellä omaa käyttäytymistään vuorovaikutuksessa ympäröivään maailmaan. Vuorovaikutus ja kiintyminen vanhemman kanssa on lapselle henkiinjäämisen edellytys. Lapsen ja vanhemman välille syntyvä vuorovaikutus tarkoittaa ihmissuhteen kehittymistä. Usein tämä ihmissuhde on lapselle elämän ensimmäinen ja toimii lähtökohtana muille ihmissuhteille.</p> <p>Vanhemmuuteen liittyy kasvamista ja kehittymistä sekä läsnä olevaa ja turvallista aikuisuutta. Aikuisuus vanhemmuudessa tarkoittaa sitä, että lapsen tarpeet ja tunteet huomioidaan. Ne kuullaan ja nähdään, sekä niihin reagoidaan vastaamalla. Elämää lapsen kanssa voidaan kuvailla luovana prosessina ja vanhemmat antavat perustan lapsen maailmankuvalle sekä arvoille. Lisäksi niin yhteiskunta kuin elinympäristö vaikuttavat perheisiin, vanhempiin ja lapsiin.</p> <p>Tämä opinnäytetyö toteutettiin kehittämistyönä ja sen tarkoituksena oli järjestää vuorovaikutusta vanhemman ja lapsen välillä tukeva tapahtuma. Tapahtuma toteutettiin yhteistyössä suomalaisen hyvinvointiyritys Voimanpesän kanssa. Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen-tapahtumassa vanhemman ja lapsen vuorovaikutusta lähestyttiin vuorovaikutuskeinoja sisältävien aktiviteettien muodossa. Tietoa vuorovaikutuksesta tapahtumassa jaettiin kosketuksen, musiikin ja kuvataidemenetelmien keinoin.</p> <p>Työn tavoitteena oli lisätä vanhempien ja lapsien vuorovaikutusta sekä tukea vuorovaikutuksen kehittymistä. Kohteena olivat 1 – 5-vuotiaat lapset ja heidän vanhempansa. Tavoitteena oli myös luoda matalan kynnyksen tapahtuma, jossa osallistujat otetaan lämpimästi vastaan ja niin vanhemmat kuin lapset pyritään huomioidaan. Lisäksi kehittämistyön tavoitteena oli hyödyntää tapahtumaa ja sen saamaa palautetta osana Voimanpesän hyvinvointipalveluja. Tavoitteena oli myös tehdä Voimanpesä tutuksi lapsiperheille sekä kartoittaa vanhempien tarvetta vastaavallaisille tapahtumille ja hyvinvointipalveluille.</p> <p>Jatkotutkimuksena tai kehittämistyöaiheena on Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen-tapahtuman aiheeseen pohjautuva useamman kerran kurssi. Kurssin myötä osallistujille voisi toteuttaa kyselytutkimuksen eri kertojen sisällöstä. Toinen jatkotutkimusaihe tai kehittämistyön idea voisi olla tapahtuma, joka käsittelee varhaista vuorovaikutusta ja kohteena olisivat lasta odottavat vanhemmat. Hyvä vaihtoehto kehittämistyölle olisi myös Idätä ilolla – panosta vuorovaikutukseen-tapahtuman kaltainen vuorovaikutusilta vanhemmille ja vanhemman ikäryhmän lapsille.</p>	
Avainsanat Vuorovaikutus, vanhemmuus, lapsi, lapset, kiintymyssuhde, mentalisaatio, kosketus, Satuhieronta, musiikki, kuvataidemenetelmät	

Field of Study Social Services, Health and Sports	
Degree Programme Degree Programme in Midwife	
Author Katja Kekki	
Title of Thesis Importance of interaction – An event which supports the interaction between a parent and a child	
Date 16.11.2020	Pages/Appendices 50/56
Supervisor Päivi Hoffrén	
Client Organisation/Partner Voimanpesä, Johanna Havas	
<p>Abstract</p> <p>There is a variety of definitions for the term interaction. In general, it is defined by physical presence of at least two people. Parenting is an interaction process between an adult and a child. After birth, the child actively seeks interaction and tries to regulate his or her own behavior with the surrounding environment. Interaction and attachment with parents are necessary for the child's survival. The interaction that arises between a child and a parent develops a relationship. Often this relationship is the first in child's life and serves as a starting point for other relationships.</p> <p>Parenting involves growth and development as well as present and safe adulthood. Adulthood in parenting means that the needs and feelings of the child are taken into account. Those needs and feelings are heard and seen and then reacted by responding. Life with a child can be described as a creative process, yet parents provide the basis for the child's worldview and values.</p> <p>This thesis was implemented as a development work. The purpose was to organize an event that supports the interaction between a parent and a child. The event was carried out in cooperation with the Finnish welfare company Voimanpesä. At the event, parent-child interaction was approached in the form of activities involving means of interaction. Information about the interaction at the event was shared through touch, music and visual art methods.</p> <p>The goal of the work was to increase the interaction between parents and children and to support the development of interaction. The event was planned for 1-5-year-old children and their parents. The event also aimed to create a low threshold-event, where participants would be warmly welcome and both parents and children would be taken into account. In addition, the goal of the development work was to utilize the event and the feedback it received as part of the Voimanpesä company's services. The target was also to make the Voimanpesä familiar to the families and to map parents' need for similar kind of events and other welfare services.</p> <p>The topic of this event is also a choice for further research, but instead of one event, it is set to be a course with multiple gatherings. That would also make possible to collect feedback on each section of the course. Another idea for further research could be an event, which concerns early interaction and parents with baby still on the way. The previous concept could also work on a bit older children or maybe even teenagers and their parents.</p>	
<p>Keywords</p> <p>Interaction, parenting, a child, children, attachment, mentalization, touch, Satuhieronta, music, visual art methods</p>	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	VANHEMMUUDEN TUKEMINEN	7
2.1	Lapsella on oikeus vanhempiinsa	8
2.2	Vanhemman ja lapsen kiintymyssuhde	9
2.3	Mentalisaatiokyvyn tärkeys vanhemmuudessa	11
3	VANHEMMAN JA LAPSEN VÄLINEN VUOROVAIKUTUS.....	12
3.1	Sosiaalisuus vuorovaikutuksessa	12
3.2	Tunteiden säätely ja omakohtaiset tunteet kehossa	13
3.3	Vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen vaiheet ja vuorovaikutuslaadut	15
4	LAPSEN KEHITYKSEEN VAIKUTTAVAT VUOROVAIKUTUSKEINOT	17
4.1	Kosketuksen merkitys lapsen kehityksessä ja Satuhieronnan periaatteet.....	17
4.2	Musiikki osana lapsen kehitystä ja vuorovaikutusta	18
4.3	Kuvataidementelmät	19
4.4	Vuorovaikutuskeinojen ohjaaminen lapsiryhmälle	19
5	KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	21
6	KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS.....	22
6.1	Kehittämistyön aloitusvaihe	23
6.2	Kehittämistyön suunnitteluvaihe.....	23
6.3	Kehittämistyön esivaihe	26
6.4	Kehittämistyön työstövaihe	26
6.4.1	Tapahtuman esittely	28
6.4.2	SWOT-analyysi.....	30
6.5	Toteutusvaihe.....	31
6.6	Kehittämistyöprosessin ja tuotoksen arviointi	33
6.6.1	Palautelomakkeiden vastaukset.....	34
6.6.2	SWOT-analyysin käsittely.....	37
7	POHDINTA.....	39
7.1	Kehittämistyön eettisyys ja luotettavuus	40
7.2	Kehittämistyön hyödynnettävyys ja kehittämisideat.....	41
7.3	Kehittämistyön prosessi ja ammatillinen kasvu	42
	LÄHTEET	44

LIITE 1: KEHON TUNNEKARTTA	51
LIITE 2: MAINOS.....	52
LIITE 3: SATUHIERONTA: OLEN IHME	53
LIITE 4: SATUHIERONTA: METSÄRETKI	54
LIITE 5: PALAUTELOMAKE	55

1 JOHDANTO

Vuorovaikutuksella on useita määritelmiä. Yleisimmin se määritellään kahden ihmisen välille syntyvillä tavoilla vaikuttaa toisiinsa. (Kauppila 2011, 19.) Kun termiä tarkastellaan varhaiskasvatuksen perspektiivistä, vuorovaikutusta voidaan selittää erilaisilla tapahtumilla, joissa lapsen kanssa leikitään, lasta hoidetaan tai hyödynnetään opetus- ja ohjaustaitoja (Nummenmaa 2001, 29-30). Varhainen vuorovaikutus edistää lapsen aivojen kehittymistä. Hyvällä varhaisella vuorovaikutuksella voidaan myös tukea lapsen psyykkistä terveyttä. (Hermanson 2019.) Vuorovaikutus lapsen kanssa alkaa äidin odotusaikana. Suomessa varhaista vuorovaikutusta äidin odotusajasta lähtien tukee neuvolajärjestelmä. Lapsen syntymän jälkeen vuorovaikutusta tuetaan neuvolassa lapsen neuvolakäynneillä. Neuvolan tehtävänä on myös auttaa ja ohjata vanhempia. (Puura, Sannisto ja Riihonen 2018.) Lapsille tärkein malli sosiaalisten käyttäytymismallien kehittämisessä ovat vanhemmat. (Doyle ja Markiewicz 1996, 116-117; Kerns 1996, 150– 153.) Tässä kehittämistyössä käsitellään niin vanhempien roolia lasten vuorovaikutustaitojen kehittämisessä kuin vanhemman ja lapsen välistä kiintymyssuhdetta. Vuorovaikutusta käsitteenä sekä hyväksi havaittuja vuorovaikutuskeinoja vanhemman ja lapsen välisessä kommunikoinnissa käsitellään tutkimusten avulla. Lisäksi tämän kehittämistyön avulla edistetään vanhemman ja lapsen keskinäistä vuorovaikutusta kehittämällä sitä tukevan yrityksen palveluita.

Tämä opinnäytetyö toteutetaan kehittämistyönä yhteistyössä suomalaisen hyvinvointiyritys Voimanpesän kanssa. Työn tilaaja on Voimanpesän yrittäjä Johanna Havas. Voimanpesän yrittäjä Johanna Havas on koulutukseltaan liikuntatieteiden kandidaatti sekä Life Coach Academy -valmentaja. Voimanpesä tarjoaa kokonaishyvinvointia tukevia palveluita kaikenikäisille. Yrityksen toimitilat sijaitsevat Hankasalmella. Voimanpesän asiakaskuntaan kuuluu niin kouluikäisiä lapsia, nuoria, odottavia äitejä, työelämässä olevia aikuisia kuin eläkeläisiä. (Voimanpesä s.a.)

Kehittämistyössä pyritään saavuttamaan muutos ja parantamaan työn tuotoksen sekä aikaisempien tutkimusten avulla jotain tiettyä ilmiötä (Kananen 2015, 11). Kehittämistyön tarkoituksena on järjestää vuorovaikutusta vanhemman ja lapsen välillä tukeva tapahtuma. Työn tavoitteena on lisätä vanhempien ja lapsien vuorovaikutusta sekä tukea vuorovaikutuksen kehittymistä. Kohteena ovat 1 – 5-vuotiaat lapset ja heidän vanhempansa. Kehittämistyön tavoitteena on myös hyödyntää tapahtumaa ja sen saamaa palautetta osana Voimanpesän hyvinvointipalveluja. Lisäksi tavoitteena on tehdä Voimanpesä tutuksi lapsiperheille sekä kartoittaa vanhempien tarvetta vastaavanlaisille tapahtumille ja hyvinvointipalveluille.

2 VANHEMMUUDEN TUKEMINEN

Vanhemmuus on aikuisen ja lapsen välinen vuorovaikutustapahtuma. Siihen liittyy kasvamista ja kehittymistä sekä läsnä olevaa ja turvallista aikuisuutta. Aikuisuus vanhemmuudessa tarkoittaa sitä, että lapsen tarpeet ja tunteet huomioidaan. Ne kuullaan, nähdään ja niihin reagoidaan vastaamalla. (Kristeri 2002, 23.) Lapsen kanssa elämä on kuin luova prosessi (Hellsten 1999, 9). Voidaan siis todeta, että vanhemmuus antaa perustan lapsen maailmankuvalle sekä arvoille. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä ja Virolainen 2012, 125). Lisäksi yhteiskunta sekä elinympäristö vaikuttaa perheisiin, vanhempiin ja lapsiin. (Forsberg 2003, 7–8.)

Vanhempien sekä lasten fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi voi parhaassa tapauksessa olla koko perheen voimavara. Tällainen hyvinvointi näyttäytyy arjen sujuvuutena sekä koettuna hyvänä olona. Usein perheen sisällä koetut positiiviset asiat auttavat vanhempia selviämään haasteista ja vaikeuksista. Suomessa perhettä arvostetaan ja perheitä pyritään tukemaan sosiaali- ja terveydenhuollon tarjoamilla palveluilla. Lisäksi perhepoliittiset ratkaisut yhteiskunnassamme tukevat perhettä instituutiona. Suomessa perheiden on mahdollista saada tukea etenkin muutos- ja kriisitilanteiden yhteydessä. Yleinen perheen sisäinen muutostilanne on lapsen syntymä. Lapsen syntymää tuetaan esimerkiksi neuvolatyön kautta sekä vertais- ja vanhempainryhmätoiminnan ja perhepalvelukostojen avulla. (Karling, Ojanen, Sivén, Vihunen ja Vilén 2008, 14–15.) Suomalaisen neuvolatoiminnan suosituksiin kuulukin dialoginen vuorovaikutus vanhempien kanssa sekä tarvittaessa vanhempien ohjaaminen parisuhdekurseille tai -neuvontaan. Myös ohjaaminen vertaistuen piiriin ja avoimeen ryhmätoimintaan on suositeltavaa. (Kansainvälinen äitiyshuollon asiantuntijaryhmä 2013, 35.)

On havaittu, että vanhemmuutta tukevat koulutukselliset ohjelmat auttavat lasten käytöshäiröiden ja -ongelmien vähentämisessä. Vuonna 2016 julkaistussa katsausartikkelissa tarkastellaan Euroopassa toteutettuja tutkimuksia vanhemmille suunnatuista ohjelmista. Parent management training-ohjelmien avulla pyritään lisäämään toimintamalleja vuorovaikutuksen edistämiseksi vanhemman ja lapsen välillä, myönteisen käytöksen kasvattamiseksi sekä ongelmakäyttäytymisen vähentämiseksi. Katsauksessa esitellyistä malleista osa käyttää sosiaalisen oppimisen teoriaa sekä kognitiivista käyttäytymisteoriaa. Monissa ohjelmista käytetään apuna myös kiintymyssuhdeteoriaa. Yhteistä katsauksen tutkimuksille on se, että tuen antaminen on kohdistettu vanhempiin. Vanhempien huomio halutaan suunnata pois lapsen käytösongelmista. Ongelmien sijaan keskitytään positiiviseen käytökseen ja tavoitteisiin. Lisäksi keskeisenä teemana on lapsen havainnointi, kuunteleminen ja lapsilähtöiseen leikkiin osallistuminen sekä selkeiden ohjeiden antaminen. Vanhempia ohjeistetaan näyttämään esimerkkiä toivotusta käytöksestä ja sen vahvistamista kehumisen ja palkitsemisen keinoin. Heitä myös ohjataan kokeilemaan tunteiden säätelyn ja ongelmansäätelyn tekniikoita. Lisäksi negatiivinen käytös kehoitetaan jättämään huomioimatta, mikäli se on mahdollista. (Karjalainen, Santalahti ja Sihvonen 2016.)

Vanhemmille suunnattuja ohjelmia on käytetty apuna lasten ongelmien käsittelyssä useissa väestöryhmissä. Menetelmät pohjautuvat tavallisesti käsikirjoihin ja ovat useimmiten ryhmämuotoisia. Eri ohjelmien yksittäiset tapaamiset ovat sisällöiltään ja opetusmenetelmiltään saman-

kaltaisia. Menetelmiä ohjelmissa ovat vertaiskeskustelut, mallintaminen, harjoitteet, roolileikit sekä kotitehtävät. Tämän vuoksi perheille, joissa riski lasten käytöshäiriöille on suuri, on kehitetty kohdennetun ehkäisyn ohjelmia. Katsauksessa pohditaan, että vanhemmuutta tukevat kurssit ja ohjelmat ovat yksi osa perheiden tukimuotoja. Niiden lisäksi olisi kuitenkin hyvä olla tarjolla myös muita palveluita. (Karjalainen, Santalahti ja Sihvonen 2016.) Voidaan siis todeta, että vanhemmuutta ja perhe-elämää tukeville ryhmille on tarvetta.

2.1 Lapsella on oikeus vanhempiinsa

Lapsen ja vanhemman suhdetta voidaan tarkastella eri näkökulmista. Lapsen siittänyt mies ja hänet synnyttänyt nainen ovat biologisen näkökulman mukaan lapsen vanhempia. Vanhempien oikeudet ja velvollisuudet yhdistetään tavallisesti biologiseen perspektiiviin vanhemmuudesta. Monesti myös vanhempia sitovat oikeudet ja velvollisuudet yhdistetään biologiseen näkökulmaan. Lain mukaan lapsen vanhemmiksi määritellään henkilöt, joille vanhemmuus on määritelty oikeudessa tai henkilöt, joille vanhemmuus on määrätty oikeudessa. Kun tarkastellaan lapsen vanhempia sosiaalisen ja taloudellisen näkökulman kannalta, vanhemmiksi luokitellaan ne henkilöt, jotka huolehtivat lapsen arjen toiminnoista. Tämän näkökulman mukaan huoltajina toimivat myös henkilöt, joiden ansiosta lapset oppivat vanhempien hyödylliseksi havaitsemia kykyjä, rajoja ja kieltoja. Vanhemmat myös tarjoavat lapsille apua erilaisissa elämään liittyvissä asioissa. Psykologisen määritelmän mukaan vanhempina pidetään niitä henkilöitä, jotka lapsi määrittelee huoltajikseen. Usein lapsen tunteet vaikuttavat tähän määrittelyyn. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä ja Virolainen 2012, 31.)

Vanhemmuutta määrittelee lisäksi myös Lastensuojelulaki sekä laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta. ”Lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Lapsen vanhemman ja muun huoltajan tulee turvata lapselle tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi siten kuin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa (361/1983) säädetään.” (Lastensuojelulaki 14.4.2007/417, § 2.) Tämän perustella lapsen hyvinvoinnista ovat vastuussa vanhemmat ja muut huoltajat.

Elämäntilanne, perheen voimavarat, vanhempien lapsuuden aikaiset kokemukset sekä käsitys omista tiedoista ja taidoista selviytyä kasvattajana vaikuttavat vanhemmuuteen. Voimavaroja on niin sisäisiä kuin ulkoisia. Sisäiset voimavarat liittyvät kasvatukseen ja kehitykseen liittyviin asioihin ja siihen millainen tietämys vanhemmilla näistä asioista on. Ulkoisen voimavaran esimerkkejä ovat esimerkiksi läheisistä ihmisistä tai ammattilaisista kuten varhaiskasvattajista koostuva tukiverkko. Voimavaraksi voidaan myös nimetä perhettä suojaavat tekijät. Nämä tekijät suojaavat vanhempia ja lasta elämän vaikeissa tilanteissa. Suojaavia tekijöitä voivat olla esimerkiksi turvalliset ja läheiset ihmissuhteet. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä ja Virolainen 2012, 123–126.)

Vanhemmuuteen yhdistetään paljon erilaisia odotuksia. Moni miettii hyvän vanhemmuuden kriteereitä ja kyseenalaistaa, onko ydinperhe vaihtoehtona paras lasten kasvuympäristöksi vai olisiko tarpeen kasvattaa lapsia laajemman yhteisön keskuudessa. Odotuksien vuoksi saatetaan unohtaa, että hyvä vanhemmuus käsittää tavallisia asioita. Hyvässä vanhemmuudessa lapselle annetaan, lapsen perustarpeista huolehditaan samalla asettaen rajoja ja antamalla rakkautta sekä hyväksyntää. (Keränen, Rönkä ja Stiller 2001, 57–59.) Teologi ja terapeutti Tommy Hellsten (1999) kirjoittaa vanhemmuudesta vastuullisena vallankäyttönä ja sanoo, että edellytykset hyvään lapsuuteen syntyvät

kypsän vanhemmuuden kautta. Hän selittää, että vanhemmuus on vaarantunut vallitsevan yksilöllisyyden, oman ajan ja onnellisuuden tavoittelun seurauksena. Hellsten perustelee, ettei vanhemmuuteen sitoutuminen ei ole riittävän arvostettua, eikä se saa osakseen tarvitsemaansa tukea. Ratkaisuna tähän Hellsten sanoo rakenteiden muokkaamisen vanhemmuuden tueksi. Hän lisää, että arvoja ja valintoja sisältävää vanhemmuutta esiintyy ainoastaan niissä kulttuureissa, joissa se saa osakseen arvostusta. Hellsten kertoo kuitenkin uskovansa, että vanhemmat haluavat usein suhtautua vanhemmuuteen vakavasti, jonka ansiosta arvomaailmaa ja sitoutuneisuutta on mahdollista muuttaa positiivisempaan suuntaan. (Hellsten 1999, 17–18.)

Perheterapeutti Irene Kristerin mukaan vanhemmuus jaotellaan riittävään sekä riittämättömään vanhemmuuteen. Läsnäolo, tunteminen, luottamus, läheisyys, huomaaminen ja puhuminen ovat osa riittävää vanhemmuutta. Jos vanhemmat ovat jostain syystä kykenemättömiä näkemään omia tarpeitaan ja vieraantuvat itsestään, syntyy riittämätön vanhemmuus. Silloin vanhemmat eivät näe tarpeitaan, mikä heijastuu myös lapsen tarpeiden vastaamiseen. Riittämättömässä vanhemmuudessa lapsen vanhemmilleen osoittamat tarpeet siirtyvät takaisin lapselle ja lapsi jää huomiotta. Kristeri kuitenkin huomauttaa, ettei täydellistä vanhemmuutta ole, vaikka usein vanhemmat pyrkivät sen tavoitteluun. Hänen mukaansa kannattaa pyrkiä riittävän hyvään vanhemmuuteen, sillä vanhemmuudessa pystyy kehittymään jatkuvasti. (Kristeri 2002, 23–27.) Lisäksi käsitykset riittävästä ja hyvästä vanhemmuudesta ovat erilaisia vanhempien ja ammattilaisten kesken. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä ja Virolainen 2012, 125.)

2.2 Vanhemman ja lapsen kiintymyssuhde

Kiintymyssuhde on vanhemman sekä lapsen välinen tunnesuhde. Kiintymyssuhteen laatu on yhteydessä lapsen ja vanhemman välisiin toistuviin vuorovaikutuskokemuksiin. (Hautamäki 2001.) Lapselle kehittyy kiintymyssuhde ensimmäisen elinvuotensa aikana hoivaajaan, jonka kanssa hän viettää paljon aikaa. Usein tämä hoivaaja on lapsen vanhempi, äiti tai isä. (Sinkkonen 2018, 69.) Psykiatri John Bowlbyn kiintymyssuhdeteorian mukaan lapsen tunneside kehittyy ihmiseen, jonka lapsi kokee turvallisimmaksi. Lapsi hakeutuu luotettavimpana pitämänsä henkilön läheisyyteen esimerkiksi tilanteissa, joissa hän kokee uhkaa tai pelkoa. Uhkaavissa ja vieraisissa tilanteissa lapsi pyrkii pitämään vanhemman lähellä. Tapaa kuvataan käsitteellä kiintymyskäyttäytyminen. Vieraisissa ja uusissa tilanteissa lapsen kiintymyskäyttäytyminen voi ilmetä esimerkiksi vanhemman komentamisena tai itkuna. Kiintymyskäyttäytyminen ilmenee usein silloin, kun vanhempi lähtee lasta uhkaavasta tilanteesta pois. Lapsi yrittää käyttäytymisellään saada vanhemman muuttamaan mieltään ja mitä pienempi lapsi on, sitä voimakkaampaa kiintymyskäyttäytyminen on. Bowlby esittää kiintymyssuhdeteoriansa kautta, että lapsen kiintymyssuhde äitiin tai äitihahmoon on välttämätöntä lapsen normaali-kehittymiselle. (Bowlby 1982, 179, 243-244, 1980, 77-78.)

Vanhemman lähteminen ja lapsen erossa olo vanhemmasta aiheuttaa voimakkaita reaktioita alle 3-vuotiaan lapsen käyttäytymisessä. Rauhoittuakseen lapsi tarvitsee usein fyysisen kontaktin, kuten vanhemman sylin tai kosketuksen. Kolmen ikävuoden ylittäneen lapsen käyttäytyminen on maltillisempaa ja lapsi voi rauhoittua fyysisen kontaktin sijaan esimerkiksi juttelemalla. Bowlbyn mukaan kolmannen ikävuoden jälkeen lapsi ymmärtää ja luottaa, että vanhempi tai henkilö, johon lapsella on kiintymyssuhde, palaa. (Mt. 1982, 177-179; 1980, 77-78.) Lapsen kiintymyskäyttäytymiseen liittyvä

epätoivo ja uhma tulisi tulkita lapsen keinoiksi vaikuttaa läheisyyden saamiseen vanhemmilta. Lapsen ensimmäisinä elinkuukausina keinot ja vaikutusyritykset vanhemman läheisyyden saavuttamiseksi ovat primitiivisiä eli ensisijaisia. Koska lapsi ei osaa vielä säädellä käyttäytymistään, voi hän itkeä huolimatta siitä, onko vanhempi kaukana tai lähellä. Ensimmäisten elinkuukausien aikana läheisyyden turvaaminen on lapsen hoitajan tehtävä. Ja jo toisen ikävuoden aikana lapsi osaa muunnella käyttäytymistään. Lapsi ymmärtää säädellä itkua ja hymyä, jos ensisijainen käyttäytyminen ei aiheuta vanhemmassa lapsen haluamaa reaktiota. Lapsi siis oppii säätelämään käyttäytymistään hänen kiintymyksen kohteensa mukaan. (Bowlby 1982, 248-251.)

Lapsen kiintymyssuhdemalleja ovat turvallinen, turvaton-välttelevä, turvaton-ambivalentti ja kaoottinen. Mallien taustalla pidetään mielikuvia hätään vastaamisesta ja tarpeesta lohtuun. (Zeanah, Boris & Larrieu 1997, 165–170). Turvallisesti kiintynyt lapsi pystyy ottamaan helposti kontaktia vanhempansa. (Cyr, Duobois-Comtois ja Moss 2008, 142-143.) Turvallisesti kiintynyt lapsi kuitenkin protestoiti, jos jää esimerkiksi vieraaseen paikkaan vieraan kanssa ja ilahtuu kohdatessaan jälleen vanhempansa sekä hakeutuu tämän luokse. Jos lapsen kiintymyssuhde on turvaton-välttelevä, hän ei protestoi yksin tai vieraan luokse jäämistä. Lapsi saattaa jopa sivuuttaa vanhemman ja vanhemman lähestyessä suunnata pois päin tilanteesta. Lapsen kiintymyssuhteen ollessa turvaton-ambivalentti, lapsi hätääntyy vanhemman poissaolosta. Vanhemman palatessa lapsi saattaa etsiä kontaktia mutta voi olla esimerkiksi vihainen eikä pysty ottamaan vastaan lohdutusta. Kaoottisessa kiintymyssuhteessa lapsi saattaa jopa vältellä vanhempansa ja lapsen käytöksessä esiintyy jähmettymistä sekä hidastumista liikkeissä. Kaoottinen kiintymyssuhde liittyy tavallisesti vanhemman traumaattisiin kokemuksiin. (Mäntymaa & Tamminen 1999, 2451.)

Vanhemman ja lapsen välisen kiintymyssuhteen laadun ja sen vaikutukset ilmenevät esimerkiksi lapsen varhaisissa ystävyysuhteissa. Esimerkiksi äidin ja lapsen väliset kiintymyssuhde-erot voivat korostua keskilapsuuden ystävyysuhteissa. Tällöin ystävyysuhteissa keskiössä ovat luotettavuus ja läheisyys. (Doyle ja Markiewicz 1996, 117.) Turvallisesti kiintyneiden esikouluikäisten lasten ystävyysuhteissa voi ilmetä enemmän vastavuoroisuutta ja vähemmän niin negatiivisuutta kuin aggressiivisuutta verrattuna turvattomasti kiintyneisiin lapsiin. Myös 10–11 vuoden ikäisten turvallisesti kiintyneiden lasten on todettu saavan ystäviä suuremmalla todennäköisyydellä. He ystävystyvät todennäköisemmin muiden turvallisesti kiintyneiden lasten kanssa. (Doyle ja Markiewicz 1996, 116-117; Kerns 1996, 150–153.)

On todettu, että kiintymyssuhteen laadulla on vaikutuksia myös leikkiin. Neljävuotiaiden lasten ystävyysuhteista havaittiin, että turvattomasti kiintyneet lapset kontrolloivat enemmän leikeissään. Lisäksi todettiin, että turvattomasti kiintyneet lapset eivät reagoi yhtä nopeasti tai leiki yhtä harmonisesti kuin turvallisesti kiintyneet lapset. (Doyle ja Markiewicz 1996, 123.) Jos turvattomaan tai kaoottiseen kiintymyssuhteeseen liittyy jonkinlainen trauma, saattaa syynä olla esimerkiksi lapsen vanhemman kokemukset. Lasten kasvatukseen liittyvät käytänteet siirtyvät usein vanhemmilta lapsille. Onkin huomattu, että esimerkiksi lastaan pahoinpitelevä vanhempi on saattanut kokea pahoinpitelyä lapsuudessaan. (Mäntymaa & Tamminen 1999, 2450.)

2.3 Mentalisaatiokyvyn tärkeys vanhemmuudessa

Terminä mentalisaatio kuvaa kykyä tarkastella oman ja toisen ihmisen kokemuksia sekä näkökulmia. Kyky mentalisaatioon kehittyy varhaisessa vuorovaikutussuhteessa lapsena. (Larmo 2010, 616.) Mentalisaatio tarkoittaa sitä, että yksilö ymmärtää kahden yksilön vuorovaikutuksessa kohtaavat erilliset ja erilaiset mielet, jotka voivat olla yhteydessä toisiinsa. Mentalisaatiokyvyn avulla yksilö voi säädellä omia tunnetiloja. Mentalisaatio on yhteydessä psyykkiseen hyvinvointiin ja se voi toimia suojaavana tekijänä stressi- ja kriisitilanteissa sekä ihmissuhteissa. (Pajulo, Salo ja Pyykkönen 2015; Slade 2005, 269-281.)

Useissa tutkimuksissa on selvitetty lapsen kasvua ja ymmärrystä nähdä mieli mielessä eli kykyä mentalisaatioon. Varhaisessa vuorovaikutussuhteessa lapsen mieli ja mentalisaatiokyky kehittyvät. Kun lapsen huoltaja hyödyntää mentalisaatiota, hän kykenee samaistumaan lapsensa mieleen. Eläytymällä lapsensa mieleen, vanhemmalla on mahdollisuus vastata lapsen kokonaisvaltaisiin ruumiillisiin ja henkisiin tunneviesteihin. Kun vanhempi hoivaa ja kannattelee lasta, saa lapsi turvallisen kokemuksen oma olonsa muuttumisesta. Toistuvissa vuorovaikutustilanteissa lapsi sisäistää vanhemman ajatuksissa kehittyneen kuvan omasta mielestään, kokemuksistaan ja tarpeistaan. Näiden vaiheiden avulla lapsen on mahdollista oppia hallitsemaan omia tunteitaan. (Larmo 2010, 616-617.) On siis selvää, että vanhemman mentalisaatiokyky vaikuttaa siihen, millaisen kokemuksen lapsi saa ensimmäisestä vuorovaikutussuhteesta. Lisäksi vanhempi pystyy vaikuttamaan siihen millaisen mallin lapsi saa oman elämänsä toimijana olemisesta.

Hyvää vuorovaikutusta lapsen kanssa voi tukea mentalisaatiolla, sillä se on yhteydessä vanhemman ja lapsen väliseen kommunikointiin. Mentalisaatiolla pystytään siis edistämään myös perheenjäsenen kommunikaatiota. Lapsuusajan varhainen vuorovaikutus on tärkeää mentalisaation kehittymisessä mutta kykyä voi oppia vielä myöhemmin hyvien ihmissuhteiden tai hoidon välityksellä. Vanhemman vuorovaikutustavan muuttamisessa vanhempien mentalisaatiokyvyn vahvistaminen on havaittu tehokkaaksi. Vuorovaikutuksen opettaminen tai väliintulo ei ole yhtä tehokasta. (Pajulo, Salo ja Pyykkönen 2015; Slade 2005, 269-281.) Esimerkiksi vuosina 2010-2014 perheille tarjottiin Vahvuutta vanhemmuuteen -perheryhmämallia. Perheet olivat ensimmäisen lapsen saaneita. Mallin hyödyntämisen ja käyttämisen tavoite oli vanhempien mentalisaatiokyvyn tukeminen. Lisäksi mallin tavoitteena oli tukea vanhempien vuorovaikutussuhdetta lapseen sekä vauvan turvallisen kiintymyssuhteen muodostumista vanhempiin ja edistää tasavertaisen vanhemmuuden toteutumista. Ryhmässä keskityttiin myös koko perheen hyvinvoinnin lisäämiseen sekä vanhempien verkostojen lujittamiseen. Niin äidit kuin isät kokivat ryhmän toimivan vanhemmuuden vahvistajana. Myös positiivisia vaikutuksia vanhempien hyvinvointiin ilmeni ja niin äidit kuin isät tunsivat suhteensa vauvaan vahvistuneen. (Sourander, Oksanen ja Viinikka 2015, 52-59.)

3 VANHEMMAN JA LAPSEN VÄLINEN VUOROVAIKUTUS

Peräkylä (2001, 347-350) selittää ja tiivistää sosiaalisen vuorovaikutuksen käsitettä Erving Goffmanin teoksien ja ajatuksien avulla. Sosiologi ja kirjailija Erving Goffmannin mukaan sosiaalinen vuorovaikutus on tilanne, jossa vähintään kahden ihmisen välille syntyy fyysinen läsnäolo. Vuorovaikutuksen ja sen tarkastelun edellytyksenä on kahden tai useamman ihmisen luoma sosiaalinen tilanne. Goffmanin teoksien mukaan sillä, missä vuorovaikutus tapahtuu ei ole merkitystä. (Peräkylä 2001, 347-350.) Esimerkiksi puhelimen ja tietokoneen välityksellä tapahtuva vuorovaikutus on kasvokkaisen vuorovaikutuksen johdannainen. Yksilöllä on mahdollisuus reaaliaikaiseen vuorovaikutukseen myös internetin ansiosta. Sähköpostit, sosiaalisen median yhteisöt, keskustelufoorumit, verkkosivut sekä uutismediat, että blogit ovat internetissä aktiivisesti toimivia viestintävälineitä. (Brodie, Ilic, Juric ja Hollebeek 2013, 107.) Vuorovaikutuksen säännöt esiintyvät Goffmanin mukaan kaikissa konteksteissa. Säännöt korostuvat esimerkiksi puhuttelun rakenteessa, puheenvuoron rytmityksessä sekä fyysisen läheisyyden säätelyssä. (Peräkylä 2011, 347-364.)

Inhimillisessä vuorovaikutuksessa tärkeässä osassa ovat myös tunteet. Niiden ansiosta kykenemme ymmärtämään myös toisen ihmisen mieltä ja kokemaan esimerkiksi yhteenkuuluvuuden tunteita sekä ymmärretyksi tulemistä. Jotta nämä asiat onnistuvat täytyy ihmisten jakaa tunnetilojaan. (Mäntymaa, Luoma, Puura, Tamminen 2003.)

Vuorovaikutuksen onnistumiseen voivat vaikuttaa myös eleet. Eleiden avulla voi korjata kielen puutteellista sanastoa. Eleiden ansiosta myös vaikeasti selitettäviä asioita voidaan käsitellä. Niitä hyödyntämällä vuorovaikutusta voidaan havainnollistaa ja elävöittää. Eleitä käyttämällä kehon fyysistä toimintaa ja kokemuksia on helpompi ilmentää. Usein eleet vahvistavat puheen välittämää viestiä. Kehon ja kielen välityksellä saatu viesti voi olla vastaanottajasta mielekästä saada, sillä kehon liikkeet ja kieli tukevat toisiaan. Eleiden käyttäminen yhdessä puheen ja äänien kanssa voi ratkaista vuorovaikutusongelmia, sillä esimerkiksi kielitaidon puutteita voi paikata sanattomalla viestinnällä. (Paananen 2017.)

Heti syntymän jälkeen lapsi etsii aktiivisesti vuorovaikutusta ja yrittää säädellä omaa käyttäytymistään vuorovaikutuksessa ympäröivään maailmaan (Zeanah, Boris & Larrieu 1997, 165–170). Vuorovaikutus ja kiintyminen vanhemman kanssa on lapselle henkiinjäämisen edellytys (Sinkkonen 2018, 38). Tutkimuksissa on havaittu, että lapsen ja vanhemman välille syntyvä vuorovaikutus tarkoittaa ihmissuhteen kehittymistä. Usein tämä ihmissuhde on lapselle elämän ensimmäinen ja toimii lähtökohtana muille ihmissuhteille. (Mäntymaa & Tamminen 1999, 2447.)

3.1 Sosiaalisuus vuorovaikutuksessa

Yksilön aiomukset ja sosiaaliset suhteet voi nähdä hänen ulkoisen olemuksensa ja toiminnan kautta. Vuorovaikutustilanteeseen osallistuvat muut henkilöt pystyvät käyttämään tätä informaatiota omakohtaisten päättelyiden ja reaktioiden perustana. Tällaiset fyysiset vuorovaikutustilanteet koostuvat yhteisesti hyväksytystä järjestyksestä tapoineen ja normeineen. Normeja ja tottumuksia voidaan luonnehtia sääntöinä, joita suvaitaan toteutuvan sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa. Edellä

mainituin perustein Erwing Goffman perustelee vuorovaikutuksen olevan reaaliaikaista ja kasvokkain tapahtuvaa sosiaalista kanssakäymistä. (Peräkylä 2001, 347-360.)

Sosiaalisuus vuorovaikutuksessa syntyy jaetuista kokemuksista sekä tilanteesta, jossa vastavuoroisuus ymmärretään. Lasten kanssa vuorovaikutuksen ongelmakohtia ovat kyky ymmärtää ympäristön tapahtumia tai saman näkemyksen saavuttaminen yhdessä aikuisen kanssa. Lisäksi haasteena lapsen vuorovaikutuksessa voidaan havaita ihmisten välisten sosiaalisten suhteiden sisäistäminen. Lasten henkilökohtaisten motiivien rakentuminen on seurausta tilannesidonnaisuuksista vapautumista. Tämä muuttaa motivaatioaluetta ja kehityksen. Sosiaalisten suhteiden luominen ja kantaminen alkaa lapsella ensimmäisen kerran leikeistä. (Hakkarainen ja Bredikyte 2013, 112.)

Hakkarainen ja Bredikyte jaottelevatkin leikki-ikäisen kolmeen vaiheeseen korostaen lapsen omaa aloitteellisuutta vuorovaikutuksessa. Ensimmäisen vaiheen alussa, kun lapsi on leikki-ikäinen 2 – 3-vuotias, erityisesti aikuisen aloitteellisuus on oleellista. Leikin käytänteiden ja jatkuvuuden opettaminen on aikuisen vastuulla. Kun lapsi osaa leikin säännöt ja perusteet, on vuorossa toisen vaiheen aika. Silloin tärkeitä ovat lapsen tekemät omat aloitteet. Toisen vaiheen aikana aikuisen läsnäolo voi olla välttämätöntä leikin toteutumiselle. Lapsi voi tarvita aikuisen yhteistyötä sekä apua. Toisaalta läsnäolo voi pysäyttää leikin. Viimeisen vaiheen aikana, viidennen ikävuoden päätyttyä, lapsi kaipaa aikuisen neuvoja vain leikeissä esiintyvien moraalisten tilanteiden, symbolisuuksien sekä juonellisuuden keksimiseen. (Hakkarainen ja Bredikyte 2013, 112.)

Hakkarainen ja Bredikyte ovat perehtyneet aikuisen osallistumiseen lapsen leikkiin myös varhaiskasvatuksessa ja päiväkodissa. Aikuisten kokemukset leikistä ja vuorovaikutuksesta rakentuvat mietteiden ympärille, jossa pohditaan lapsen kanssa leikkimisen vaikeutta. Vaikeiksi asioiksi nimetään esimerkiksi leikissä käytetyn kielen opettelu sekä paneutumisen leikkiin. Leikki edellyttääkin aikuiselta kykyä syventyä fiktiiviseen tilanteeseen sekä leikkitalanteen havainnointiin ja arvioimiseen yhtä aikaa. (Hakkarainen ja Bredikyte 2013, 112.) Tämän perusteella voidaan todeta, että aikuisen roolia vuorovaikutustilanteissa ei tule aliarvioida. Esimerkiksi aikuisen persoonallisuus ja aktiivisuus vaikuttavat lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutuksen laatuun ja leikin rakentumiseen. Anna Raija Nummenmaa nostaakin esille tulkinnan tärkeyden vuorovaikutuksessa. Nummenmaan mukaan olisi tärkeää suhtautua lapseen kokonaisena ja yksilöllisenä subjektina. (Nummenmaa, 2001. 31-35.) Voidaankin päätellä, että aikuinen voi tulkinnan ja suhtautumisen avulla paikata omaa taitoa vaikeilta tuntuvien leikkien vuorovaikutustilanteissa.

3.2 Tunteiden säätely ja omakohtaiset tunteet kehossa

Aivojen sekä mielen kehitykseen ja toiminnalliseen järjestäytymiseen vaikuttavat tunteet. Ne esimerkiksi integroivat eri toimintoja aivoissa ja säätelevät aivojen toimintaa. Tunteet siis säätelevät ihmisten vuorovaikutusta ja vastavuoroisesti vuorovaikutus tunteita. Aivojen toiminnallista kehitystä ohjaavat varhainen vuorovaikutus ja vuorovaikutuksen tunnekokemukset. Tunteet, aivojen toiminta sekä kehitys sekä varhainen vuorovaikutus ovat osatekijät, jotka säätelevät ja ohjaavat toisiaan sekä muodostavat lapsen psyykkisen kehityksen. (Mäntymaa, Luoma, Puura, Tamminen 2003.)

Tunteilla on siis tärkeä merkitys varhaisessa vuorovaikutuksessa vauvan kanssa. Vauvan kommunikointi ilmenee tunteiden välityksellä. Vanhempi ymmärtää vauvan tarpeet jakamalla vauvan tunneti-

loja. Usein vauvat saattavat olla herkkiä tunneilmaisulle ja sen laadulle. Tämän seurauksena syntyy jatkuvaa tunteiden yhteen sovittamista. Tunteiden ja tunnetilojen jakaminen on ihmiselle merkittävää, mikä selittääkin ihmisen tarpeen hakeutua vuorovaikutukseen toisen henkilön kanssa. Esimerkiksi ihmisen tuntemaa pahaa oloa voi lievittää, kun toinen ihminen ymmärtää ja toiselle ihmiselle positiivisten tunteiden jakaminen lisää mielihyvän tunteita. Vuorovaikutuksessa jaettuina tunteita on mahdollista säädellä. Lapsen tärkeimpiin kehitystehtäviin lukeutuukin tunteiden säätely ja hallinta. Tunteiden säätely on siis positiivisten tunnetilojen lisäämistä ja jakamista sekä negatiivisten tunnetilojen lievittämistä. Säätely on prosessi, jonka aikana ihmisen tunneilmaisuja sekä -kokemuksia ja ympäristön vaatimuksia sovitetaan jatkuvasti toisiinsa. (Mäntymaa, Luoma, Puura, Tamminen 2003.)

Tunteiden säätely ilmenee ja toteutuu aluksi vanhemman ja lapsen vuorovaikutuksessa. Vauvan kehitys on alussa riittämätöntä tunnetilojen säätelyyn ja se tarvitsee aluksi vanhemman tai muun huolehtivan aikuisen tukea säätelyyn. Kehityksensä edetessä lapsi oppii ja sisäistää säätelymallit, jotka hän on kokenut vanhempansa kanssa toistuvasti. Hiljalleen lapsen kyky säädellä tunteita itsenäisemmin lisääntyy. Kehityksen aikana kyky itsenäisempään säätelyyn lisääntyy, mutta vielä aikuisena saattaa tarvita toisen ihmisen apua tunteiden säätelyssä. (Mäntymaa, Luoma, Puura, Tamminen 2003.)

Human Emotion Systems- laboratorion ja Tampereen sekä Aalto-yliopiston tutkimuksessa *Maps of subjective feelings* tutkitaan subjektiivisia tunteita. Subjektiiviset tunteet eli ihmisen omat omakohdaiset tulkinnot tunteista ovat ihmisen elämän keskeinen piirre. Tutkimuksessa määriteltiin tunnetila, joka käsittää 100 ydintuntoa. Näihin ydintuntoihin kuului ihmisen kognitiivisia prosesseja eli tiedollisia toimintoja sekä tunteita ja tunnetiloja eli affektiivisiä prosesseja. Myös somaattisia eli kehon fyysisiä tunteita ja yleisiä sairauksia määriteltiin osaksi ydintuntoa. Tunnetila määritettiin yhdistelmällä perusulottuvuuden luokittelua, samankaltaisuuden ja kehon aistien kartoitusta kuvaavaa neurokuvaavaa meta-analyysia. (Nummenmaa, Hari, Hietanen ja Glerean 2018.)

Noin 1000 osallistujan verkkotutkimuksessa arvioitiin jokaisesta tunteesta neljän hypoteesissa olevan perustason voimakkuutta. Voimakkuuksia ovat henkinen kokemus, kehon tunne ja kehon hallittavuus. Näin saatiin selville subjektiivisesti koettu 100 tunteen samankaltaisuus. Tunnetilojen alaryhmän hermoherkkä samankaltaisuus johdettiin NeuroSynth-meta-analyysitietokannasta, joka perustuu 9821 aivokuvannustutkimuksen tietoihin. Kaikki tunteet saivat emotionaalisen valenssin. Emotionaalinen valenssi kuvaa käyttäytymisen suuntaa, mikä vaihtelee sen mukaan, kuinka miellyttäväksi tai epämiellyttäväksi tietty emotio eli tunne koetaan. Kehon aistimien houkuttelevuus korreloi jokaiseen tunteeseen liittyvän henkisen kokemuksen houkuttelevuuden kanssa. Kokemukset ilmenivät viidessä pääluokassa. Pääluokkia tutkimuksessa olivat positiiviset tunteet, negatiiviset tunteet, kognitiiviset prosessit, somaattiset tilat ja sairaudet sekä homeostaattiset tilat. (Nummenmaa, Hari, Hietanen ja Glerean 2018.)

Tunnetilan organisointi selitettiin parhaiten emotionaalisen valenssin, henkisten kokemusten ja kehon tunteiden perusulottuvuuksilla. Subjektiivisesti tunteellisten tunteiden samankaltaisuus liittyi tunnepohjaan ja vastaaviin kehon tunteisiin. Koehenkilöt merkitsivät ihmiskehoista alueet, joiden kohdalla he kokivat kehon toimintojen muuttuvan eri tunteiden vallitessa. Kokemuskarttaan laskettiin jokaiselle tunteelle keskimääräinen kehonkartta ja sijainti, jossa tunne tuntuu kehossa. Eri tun-

teiden kartat (liite 1) ovat tutkimuksen perusteella erilaisia. Tutkimuksessa havaittiin, että mielen- toimintojen kuten järkeilyn ja ajattelun kartat ovat samanlaisia. Suurin osa tunnetiloista koettiin emotionaalisesti, joko miellyttävänä tai epämiellyttävänä. Vain harvat, pääasiassa fysiologiset ja kognitiiviset tilat koettiin neutraaleiksi tunteiksi. Odotetusti emotionaalinen voimakkuus liittyi merkittävästi sekä henkisten että kehon fyysisten tunteiden voimakkuuteen. Koehenkilöt tunsivat esimerkiksi vähemmän epämiellyttäviä kuin miellyttäviä tunteita ja vähemmän kehon kuin mielen tunteita. (Nummenmaa, Hari, Hietanen ja Glerean 2018.)

3.3 Vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen vaiheet ja vuorovaikutuslaadut

Representaatiot eli ihmisen sisäiset symbolit ja mielikuvat ovat muistijälkiä vuorovaikutustilanteista. Aikaisemmat, jo eletyt, muistijäljet ohjaavat elämän uusissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Toistuvat ja samanlaiset vuorovaikutustilanteet ja niiden luomat muistijäljet muodostavat vakiintuneen muistikuvan vuorovaikutukseen. Nämä vuorovaikutustilanteet laukaisevat keskus- ja ääreishermoston neuraalisen aktivaation toiston. Tämä aiheuttaa neuraalisien vasteiden synapsiyhteyksien sekä assosiaatoratojen syntymisen. Neuraalisen aktivaation aiheuttajat ja vuorovaikutuksen eri osat alueet kuten havainnot, sensomotoriset toiminnot ja tunteet muodostavat lapselle yhdessäolon mallin. Jo vauvana lapsi pystyy ennakoimaan ja jäsentelemään tilanteita muistijäljistä muodostuneen representaation ja yhdessäolon mallin keinoin. Tutkimuksissa on todettu, että jo kolmen kuukauden iässä lapsi kykenee tiedostamaan, mitä vuorovaikutustilanne äidin tai vanhemman, jonka kanssa vauvalla on kiintymyssuhde, sisältää. Jos vuorovaikutustilanne ei vastaa vauvan odotuksia, saattaa tilanne herättää vauvassa hämmennystä. (Mäntymaa & Tamminen 1999, 2449-2450.)

Lisinan tutkimusryhmän (1985, 1986) tekemään tutkimukseen aikuisten ja lasten vuorovaikutuksesta viitataan Hakkaraisen ja Bredikyten (2013, 110-112) teoksessa *Kehittävän pedagogiikan perusteet*. Tutkimuksessa selitetään kolme erilaista vaihetta, jotka selittävät aikuisten ja lasten välillä tapahtuvaa vuorovaikutusta. Näistä ensimmäinen on tarve vaikutelmiin. Toinen vaihe on nimeltään aktiivisen toiminnan vaihe ja kolmannen aikuisen tunnustuksen ja tuen tarve. Hakkaraisen ja Bredikyten mukaan aikuinen on lapsen tiedon syvällinen lähde. Aikuisen tulee osoittaa pitävänsä vuorovaikutusta lapsen kanssa tärkeänä, jotta tiedollisen muodon on mahdollista toteutua. Lapsi ymmärtää aikuisen suhtautumisen itseensä silloin, kun lapsen ajatuksia pohditaan perusteellisesti ja lapsi saa osakseen kehuja. (Hakkarainen ja Bredikyte 2013, 110-112.)

Reijo Kauppila taas kuvaa vuorovaikutusta kasvattajan ja kasvatettavan välillä kahdeksan erilaisen vuorovaikutuslaadun keinoin. Näitä ovat ohjaava, ystävällinen, joustava, aggressiivinen, uhmainen, epävarma, hallitseva ja alistuva vuorovaikutuslaatu. Huolehtiminen ja palautteen antaminen nousevat esille ohjaavassa vuorovaikutuksessa. Keskeistä ystävällisessä vuorovaikutuksessa ovat etenkin vuorovaikutuksessa olevien ihmisten avoimuus ja kohteliaisuus. Kun vuorovaikuttaja suostuu muiden ehdotuksiin ja alistuu omien näkemyksiensä kohdalla, puhutaan joustavasta tai sopeutuvasta vuorovaikutuksesta. Aggressiivisessa vuorovaikutuksessa nousevat esille konfliktitilanteiden toistuminen ja hakeutuminen riitatilanteisiin. Kapinointi sekä sovittuja sääntöjä vastaan rikkomisen liittyä uhmaiseen vuorovaikutukseen. Epävarma vuorovaikutustyyli aiheutuu usein alistumisesta muiden ihmisten tahtoon sekä luottamuksen puutteesta omaan itseän. Hallitsevassa vuorovaikutuksessa keskitytään erinomaisuuden korostamiseen ja muiden alistamiseen. Alistuvassa vuorovaikutuksessa on läsnä

pelko, jonka aikana vuorovaikuttaja ei tunnista oikeuksiaan ja vähättelee omaa tietämystään sekä osaamistaan. (Kauppila 2011, 51-59.)

4 LAPSEN KEHITYKSEEN VAIKUTTAVAT VUOROVAIKUTUSKEINOT

4.1 Kosketuksen merkitys lapsen kehityksessä ja Satuhieronnan periaatteet

Kosketus on yksi nonverbaalisen eli sanattoman, viestinnän muodoista. Ihmisellä on synnynäinen tarve kosketukseen ja ihminen tarvitsee sekä kokee kosketuksen tarvetta elämänsä ajan. Kosketusaisti kehittyy ihmiselle ensimmäisenä. Ihmisen hyvinvoinnin edistämiseen kuuluu kosketus. Kosketus voi parantaa unen laatua sekä keskittymiskykyä ja vähentää esimerkiksi levottomuutta ja stressiä. (Cacciatore, Ingman-Fiberg, Kauppinen, Laru ja Pekkola.) Lisäksi tyyntävään kosketukseen on havaittu hidastavan jopa nukutetun potilaan syketaajuutta. Kosketuksen vaikutuksia ihmistä tutkittaessa on saatu selville, että hieronta vaikuttaa stressitasoon välittömästi madaltaen sitä. Rauhallinen ja jopa rauhoittava kosketus voi vaikuttaa positiivisesti aivojen kehitykseen ja aivotoimintaan. (Mäkelä 2005, 1543).

Kosketuksen ja sen määrällä on todettu olevan positiivisia vaikutuksia lapsen kehitykseen ja hermostoon. Näyttöön perustuvaa tietoa on tutkittu eniten keskosvauvojen ihokontaktin vaikutuksista. Keskosille sairaalassa tehty vauvahieronta: hieronta, jossa lasta kosketellaan rytmisessä lempeästi vartalon eri puolilla ylhäältä alaspäin, paransi vauvojen painonnousua, unirytmisiä sekä vuorovaikutusta. Vuorovaikutuksen parantuminen esiintyi kiinnostuksena muita ihmisiä kohtaan ja hakeutumalla vuorovaikutustilanteisiin. Lisäksi hieronnan on havaittu tukevan myös isän ja vauvan välistä vuorovaikutusta ja isän aktiivisempaa roolia vauvan hoidossa. (Mäkelä 2005 1544-1545.) Myös täysiaikaisen vauvan kehityksen tukemiseen kuuluu sensomotorisen kehityksen turvaaminen osana päivittäistä elämää. Kosketus kuuluu vauvan perustarpeisiin ja se on tapa, joilla sensomotorista kehittymistä voidaan tukea. (Saarikoski 2016.) Kosketuksella ja hieronnalla on havaittu olevan positiivisia vaikutuksia vauvan vuorovaikutukseen esimerkiksi silloin, kun äiti on masentunut. Kosketuksen kautta on pystytty poistamaan masentuneen äidin ilmeettömyyden aiheuttama stressi vauvalta kokonaan sekä lisäämään yhdessäoloa sekä vuorovaikutuskontaktia vauvan ja äidin välillä. Hieronnan ansiosta vauvan ärtyisyys vähenee ja sosiaalinen suuntautuminen vanhempaan lisääntyy. (Mäkelä 2005, 1544-1545.)

Suomessa on kehitetty menetelmä, Satuhieronta, joka yhdistää kosketuksen, rentoutumisen, läsnäolon sekä sadut. Satuhieronnassa yhdistyvät kosketus, tarinat ja sadut. Hieronnan ansiosta perheet tai hoitajat päiväkodissa voivat rakentaa vahvempia luottamussuhteita ja tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä itsetuntoa. Satuhieronta on lapsilähtöinen, mutta sen avulla niin lapset kuin aikuiset voivat hoitaa hyvinvointiaan. Lapsen tuntoaisti on iso osa Satuhierontaa. Lapsi oppii hallitsemaan kehoaan ja hänen motoriset taitonsa harjaantuvat, sillä Satuhieronnassa aktivoidaan lapsen tuntoaistijärjestelmää. (Tarina ja Kosketus Oy 2015, 16-17; Tuovinen 2014, 12-13.)

Satuhieronta rentouttaa sekä rauhoittaa lasta. Kosketus saa aikaan kehossa oksitosiinin erittymisen, joka vaikuttaa mieleen rauhoittavasti. (Tarina ja Kosketus Oy 2015, 17-1.) Oksitosiini on hypotalamuksesta erittyvä hyvän olon hormoni. Se erittyy hypotalamuksesta aivolisäkkeen takaosaan ja sieltä verenkiertoon. Oksitosiini on myös hermojärjestelmän välittäjäaine. Se on nisäkkäillä esiintyvä yhdeksästä aminohaposta koostuvauropeptidi. (Kortesluoma, Karlsson 2011.) Rauhoittava kosketus ja sen aiheuttama oksitosiinin erityy saa aikaan hermoston kehittymistä sekä vaikuttaa pitkäai-

kaisesti stressihallintaan. (Mäkelä 2005, 1546.) Oksitosiini on siis hormonina monipuolinen. Satuhieronnan aikaan saamaa rentoutumista kuvaillaan kosketuksen käynnistämällä oksitosiinin erittymisellä. Satuhieronta ehkäisee myös stressin aiheuttamia ongelmia ja auttaa stressinhallinnan onnistumisessa. Kosketuksella voidaan myös vaikuttaa kiputilojen vähenemiseen, kun kosketuksen ansiosta hermosoluja ja stressihormonien pitoisuus veressä pienenee. Satuhieronnalla ja kosketuksella voidaan vaikuttaa myös unenlaatuun ja nukahtamiseen. (Tarina ja Kosketus Oy 2015, 17.)

4.2 Musiikki osana lapsen kehitystä ja vuorovaikutusta

Musiikki on ärsykkeenä moniaistinen. Aivot saavat musiikin välityksellä visuaalista, auditiivista ja motorista informaatiota yhtäaikaisesti (Schlaugh, Altenmüller ja Thault 2010, 249-250). Se voi myös vaikuttaa ihmiseen kokonaisvaltaisesti. Musiikki, musiikilliset kokemukset ja musiikin tuottaminen tukevat kielen kehittymistä. Myös havainnointi- sekä empatiakykyä, muistin toimintaa sekä osallisuuden kokemusta voi tukea musiikilla. Musiikki voi lisäksi edistää itsesäätelykykyä. Esimerkiksi rauhallisen musiikin avulla voi saada apua levottomuuteen. (Hallam 2015, 2-21.) Mielekäs musiikki vaikuttaa aivojen mielihyvääalueisiin. Mielihyvääalueiden välityksellä musiikilla on yhteys oppimiseen sekä kehon säätelyyn. (Huotilainen 2013, 98-99.)

” Health care professionals’ perceptions of the value and impact of the arts in healthcare settings: A critical review of the literature” on artikkeli kliinisessä hoitoympäristössä toteutetusta tutkimuksesta. Tutkimusartikkelissa kuvaillaan hoitohenkilöstön suhtautumista taiteen hyödyntämiseen hoitotyössä sekä sen vaikutusta hoitohenkilökuntaan. Iso osa heistä koki, että taide kuten musiikki, sen tuottaminen ja kuuntelu, vaikuttaa potilaiden hyvinvointiin. Positiivisia vaikutuksia hyvinvointiin olivat kiputilojen ja stressin väheneminen sekä mielialan ja unen koheneminen. Tutkimuksessa on todettu, että taide edistää myös asiakkaiden ja henkilökunnan välistä kommunikaatiota sekä vahvistaa vuorovaikutusta. (Wilson, Bungay, Munn, Giddings ja Boyce 2016, 91–101.) Hoitoympäristössä musiikki vaikuttaa siis kaiken ikäisiin.

Musiikki vaikuttaa myös lapsen vuorovaikutukseen. On esimerkiksi osoitettu, että lapsuuden musiikkikokemukset parantavat lasten kuuloärsykkeiden erottelukykyä ja kuunteluherkkyyttä (Putkinen, Tervaniemi ja Huotilainen 2013, 654-661). Musiikkileikit vahvistavat myös vuorovaikutuksen oppimista sekä ryhmässä toimimista. (Eckerdal ja Merker 2009, 241-262.) Kun lapsen luovaan prosessiin yhdistetään musiikki, luo se parhaimmillaan lapsen toiminnalle turvallisen ympäristön. Musiikki tarjoaa keinoja myös lapsille, joilla on vaikeuksia itsesäätely- tai keskittymiskyvyn kanssa. He saavat tukea musiikista osana luovaa toimintaympäristöä. (Eklund ja Heinonen 2011, 225-234.) On havaittu, että vauvat ja taaperoikäiset, joilla on kehitysvammaisuus tai joilla on riski kehitysvammaisuudesta ja joilla ei ole kuulovaikeuksia, voivat hyötyä musiikin käytöstä fysioterapian aikana itkun vähentämiseksi. Tutkimusten perusteella fysioterapeutit ja muut tämän ikäryhmän lasten kanssa työskentelevät sekä vanhemmat voivat hyötyä musiikin käyttämisestä lapsen rauhoittamiskeinona. (Rahlin ja Stefani 2009.)

4.3 Kuvataidemenetelmät

Vuorovaikutusta ja kommunikaatiota voidaan tukea kuvallisen ilmaisun keinoin. Kuvataidemenetelmät ja -työskentely ovat moniaistisia. Työskentelyssä aktivoituvat tunto-, liike- ja hajuaisti. Menetelmät mahdollistavat myös kuuloaistin käytön. (Malchiodi 2010, 37.) Luova työskentely siis mahdollistaa kognitiivisten taitojen kehittymisen sekä edistää vuorovaikutusta. Esimerkiksi lasten motoriset taidot harjaantuvat, kun he opettelevat piirtämään, leikkaamaan saksilla tai maalaamaan. (Wald 2010, 351.)

Taiteelliset menetelmät vaikuttavat kehoon ja mahdollistavat sen rentouttamisen. On havaittu, että kuvataidemenetelmistä esimerkiksi piirtäminen mahdollistaa lapsen kielellisen ilmaisun silloin, kun vaikeita tunteita tai tapahtumia on muuten haastavaa käsitellä. Taiteellinen menetelmä voi auttaa aistimuksellisen ilmaisun syntymiseen ja tunteiden käsittelyyn tavalla, johon sanallisilla keinolla ei pystytä. (Malchiodi 2010, 33-37.) Kommunikaatio helpottuu kuvataidemenetelmien myötä ja lapsen luoma tuotos voi auttaa avaamaan keskustelun. Lapsen tuottaman taiteen avulla tunteiden ja tapahtumien sanallistaminen on näin helpompaa. (Krappala 2004, 173.) Taiteellisia menetelmiä hyödyntämällä lapsen ahdistuksen tunteet voidaan saada laantumaan. Menetelmät voivat lisäksi vaikuttaa positiivisella tavalla muistiin ja muistojen palauttamiseen. Taiteellisten työskentelytapojen ja taideterapian menetelmien avulla voidaan myös hoitaa vanhemman sekä lapsen kiintymyssuhteen ongelmakohtia tai jopa vaurioita. (Malchiodi 2010, 33-37.)

4.4 Vuorovaikutuskeinojen ohjaaminen lapsiryhmälle

Kun ryhmänohjaaja suunnittelee uutta ryhmää, hän perehtyy ryhmän tavoitteisiin ja selvittää ne. Ryhmä voi esimerkiksi olla osa jo olemassa olevaa organisaatiota, jolla on omat ennalta määritellyt tavoitteensa, toimintakulttuurinsa, eettiset periaatteensa sekä arvonsa. Nämä ryhmän taustatiedot vaikuttavat ryhmätoiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. (Kaukkila ja Lehtonen 2007, 14-15.) Teoksessa Vuorovaikutuksellinen tukeminen viitataan Bondestamin (1992) katsaukseen. Bondestam kiteyttää, ettei ryhmän luomiseen tarvitse suurta järjestelyä. Hän kuvailee, että tärkeintä ryhmän näkökulmasta on rauhallinen tila, johon mahtuu kaikki oleelliset tarvikkeet ryhmätoimintaan. Bondestam mainitsee myös, että ryhmän koko olisi hyvä pitää maltillisena. (Vilén, Leppämäki ja Ekström 2002, 303.)

Kun ryhmätoiminnassa on mukana lapsia, ohjaajan innostava ja motivoiva ote on tärkeää. Koska kaikki eivät aina ole yhtä innostuneita, on mielenkiinto hyvä herättää alkuorientaatiolla tai alkulämmittelyllä. Innostuksen syntyminen on osa mielenkiinnon heräämistä ja sen avulla voidaan välttää ajatus ryhmätyöskentelystä epämiellyttävänä suorituksena. Kun on kyse lapsista, on syytä ottaa huomioon se, kuinka kauan lapset viihtyvät yhden tehtävän parissa. Tämän vuoksi lapsille kannattaa varata leikinomaista ja muuttuvaa ohjelmaa. Pienten lasten kohdalla on hyvä miettiä esimerkiksi kuvien käytön hyödyntämistä osana työskentelyä, sillä heidän kielellinen kehityksensä voi olla vielä puutteellista. (Huhtinen-Hilden ja Karjalainen 2019, 97-98.)

Esimerkiksi kuvallinen ilmaisu ryhmätyöskentelynä saattaa myös muuttaa arjessa normaaleja toimintatapoja ja rooleja. Muun muassa maalaaminen ryhmässä tuo toimijoiden eteen uudenlaisia tilanteita kuten työjärjestyksestä neuvottelua. Osana ryhmää maalatessa yksilö pystyy havainnoimaan

omaa käyttäytymistään. Ryhmädynamiikan muodostamat tunteet, toimintatavat ja reaktiot opettavat uusia vuorovaikutustilanteita ja kokemuksia. (Hiltunen ja Rantala 2013, 20.) Kuvataidemenetelmiä hyödynnettäessä lapsen vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin edistäjänä tulee huomioida, että työskentelyn tulosta ei arvioida arvoasteikolla. Menetelmää käyttäessä keskitytään keskeisiin tunteisiin ja toimintaan, joita työskentely lapselle tuottaa. Menetelmän taustalla voidaan kuitenkin pitää havainnoinnin ja taitojen harjoittamista ilman arvottamista. Lapsen ilmaisua tukevat harjoitukset sekä terapeuttiset työskentelymenetelmät sopivat hyvin hoitotilanteisiin sekä erityistä tukea tarvitsevien lasten kanssa toimimiseen. (Rusanen 2009, 53-54.)

5 KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

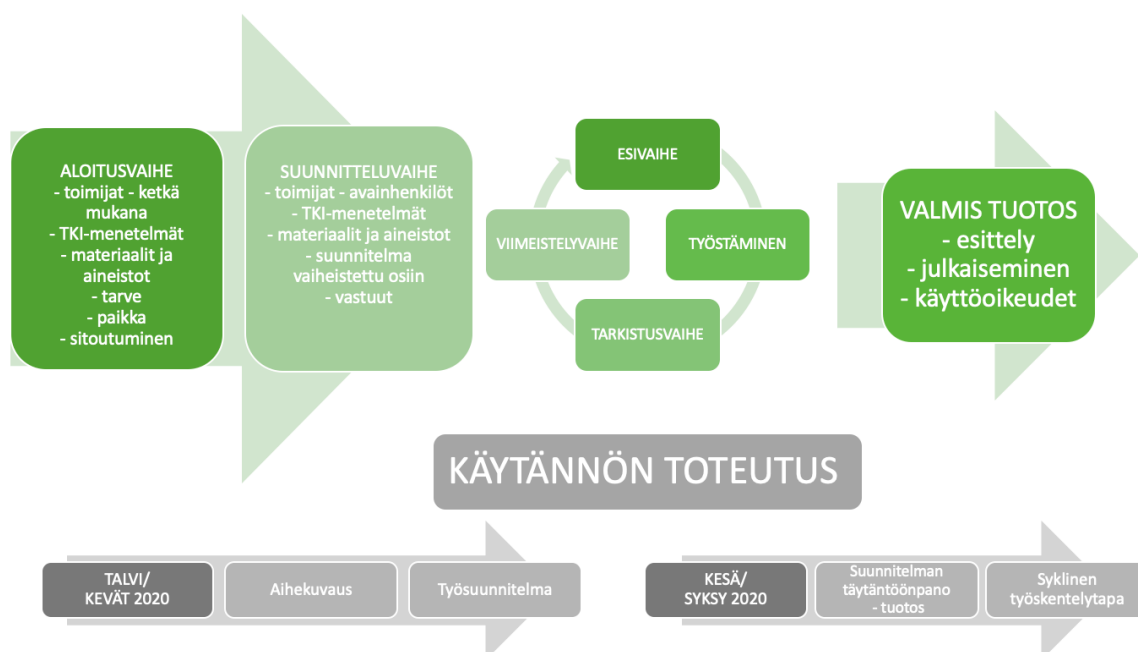
Kehittämistyön tarkoituksena oli järjestää vuorovaikutusta vanhemman ja lapsen välillä tukeva tapahtuma. Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen-tapahtumassa vanhemman ja lapsen vuorovaikutusta lähestytään vuorovaikutuskeinoja sisältävien aktiviteettien muodossa, joita tapahtumaan osallistuvat voivat hyödyntää myös omassa arjessa. Tietoa vuorovaikutuksesta tapahtumassa jaetaan kosketuksen, musiikin ja kuvataidemenetelmien keinoin.

Työn tavoitteena oli lisätä vanhempien ja lasten vuorovaikutusta sekä tukea vuorovaikutuksen kehittymistä. Kohteena olivat 1 – 5-vuotiaat lapset ja heidän vanhempansa. Tavoitteena oli myös luoda matalan kynnyksen tapahtuma, jossa osallistujat otetaan lämpimästi vastaan ja niin vanhemmat kuin lapset pyritään huomioimaan. Lisäksi kehittämistyön tavoitteena oli hyödyntää tapahtumaa ja sen saamaa palautetta osana Voimanpesän hyvinvointipalveluja. Tavoitteena oli myös tehdä Voimanpesä tutuksi lapsiperheille sekä kartoittaa vanhempien tarvetta vastaavantilaisille tapahtumille ja hyvinvointipalveluille.

6 KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS

Kehittämistyön toiminnan tavoitteena on tutkimustulosten avulla tuottaa esimerkiksi palveluita. Luominen ja kehittäminen ovat mekanismeja, joita hyödyntämällä tavoitellaan ilmiön kehittymistä toimivammaksi tai paremmaksi. (Heikkilä, Jokinen ja Nurmela 2008, 20-23.) Tämä kehittämistyö toteutettiin yhteistyössä hyvinvointiyritys Voimanpesän yrittäjän Johanna Havaksen kanssa. Kehittämistyön aineistona käytettiin työhön soveltuvaa tutkimustietoa, mikä tuki ja auttoi tapahtuman suunnittelussa sekä toteutuksessa. Tapahtuma järjestettiin yhdessä yrittäjän kanssa, joten tämän vuoksi työsuunnitelma ja suunnitelmassa käytetty aineisto tuli olla molempien osapuolien saatavissa.

Kehittämistyö voidaan kuvata vaiheittaisena, jolloin muutosprosessin eli intervention toteuttaminen sekä kirjoittaminen on helpompaa. Tämän lisäksi kehittämistyön tulee säilyä tieteellisessä kontekstissa, jossa työ hyödyntää valittua tieteen alaa. (Kananen 2015, 52.) Vaiheisiin jakaminen on hyödyllistä, sillä suunnittelemalla kehittämistyön saa jaettua toteutuksen kannalta järkeviin osiin (Salonen 2013, 21). Tässä kehittämistyössä hyödynnettiin konstruktivistista mallia apuna työn huolellisessa suunnittelussa. Kari Salosen kehittämässä mallissa yhdistyy huolellinen suunnittelu, vaiheistus, toiminnassa oppiminen, osallisuus, monipuolinen menetelmäosaaminen sekä tutkimuksellinen kehittämisote. Konstruktivistisessa mallissa tärkeässä osassa ovat sosiopedagoginen työote sekä osallistava näkökulma. Mallin vaiheisiin kuuluvat aloitus- ja suunnitteluvaihe, esi-, työstö-, tarkistus- sekä viimeistelyvaihe ja valmis tuotos. (Mt. 2013, 16.)

KAAVIO 1. Kehittämistyön vaiheet.

Jotta kehittämistyö täyttää tieteellisyyden vaatimukset, vaaditaan siltä tutkimuksellista otetta. Kehittämistyön tieteellinen kirjoittaminen tarkoittaa eri asiaa kuin muutosprosessin suunnittelu, toteutus sekä arviointi. Jos tutkimuksellinen ote puuttuu, kehittämistyön muutosprosessi voi muistuttaa raporttia. Kehittämistyöllä halutaan luoda muutos kohdeilmälle valittujen tekijöiden kautta. (Kananen 2015, 50-51.) Koska tässä kehittämistyössä ei toteuteta tutkimusta, on tutkimuksellinen ote tapah-

tuman raportoinnin lisäksi tarpeellinen. Kehittämistyön käsitteitä ja tunnuspiirteitä ovat hyöty, tulos, konkreettinen tuotos sekä tarkka aika ja toteutuspaikka. (Salonen, 2013, 13.)

6.1 Kehittämistyön aloitusvaihe

Aloitusvaihe saattaa kehittämistyön alkuun. Vaiheessa kartoitetaan kehittämistehtävä sekä -tarve ja toimintaympäristö. Vaiheessa kartoitetaan myös mukana olevat toimijat sekä toimijoiden osallistuminen ja sitoutuminen työhön. Nämä osa-alueet toimivat työn suuntaa ohjaavina tekijöinä. (Salonen 2013, 17.) Lupa opinnäytetyön aloittamiseen saatiin joulukuussa 2019. Myös kehittämistyöstä yhteistyönä Voimanpesä, Johanna Havas-yrityksen kanssa sovittiin joulukuussa 2019. Samalla sovittiin, että työn toimijoita ovat työn tekijä Katja Kekki ja tilaaja Johanna Havas.

Ensimmäinen tapaaminen työn tilaajan kanssa pidettiin tammikuussa 2020. Tapaamisen aikana tehtiin hankkeistamissopimus sekä määriteltiin kehittämistyön tuotos eli tapahtuma. Tapahtuma voi olla pieni tilaisuus tai suuri massatapahtuma. Tarkoituksena on saada tapahtumalla tuloksia. Tapahtuman voi järjestää yksityinen henkilö, yritys tai yhdistys. (Korhonen, Korkalainen, Pienmäki, Rintala 2015, 7.) Toimintaympäristöksi valikoitui yrittäjän yritystila Hankasalmella ja tämän kehittämistyön tuotoksena valmistuva tapahtuma oli kooltaan pieni. Tapaamisessa käytiin läpi toimijoiden vastuualueet, osallistuminen sekä sitoutuminen. Selvää oli, että tilaaja vaikuttaa paljon tapahtuman sisältöön ja siihen, mitä omassa palvelutarjonnassa haluaisi kehittää. Yrittäjä oli suunnitellut keväälle 2020 alustavasti tapahtumaa vanhemmille ja lapsille. Tapaamisessa alettiin ideoida tapahtumaa lapsien ja vanhempien ympärille, joten yhteistyö ja kehittämistyön toteutus sopi myös yrittäjän vuosisuunnitelmaan. Suunnittelussa huomioitiin myös kehittämistyön tekijän osaaminen sekä opiskelu sosiaali- ja terveysalalla. Tapahtuman aiheeksi valittiin vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen tukeminen.

Alustavien suunnitelmien perusteella tehtiin aihekuvaus. Tutkimukset aihekuvaukseen valikoituvat vuorovaikutuksen, vanhemmuuden, vanhempien ja lapsien välisen vuorovaikutuksen sekä vuorovaikutuskeinojen pohjalta. Kehittämistyössä pyrittiin välttämään toissijaisia sekä yli kymmenen vuotta vanhoja lähteitä ja tutkimuksia. Osa alkuperäislähteistä on julkaistu useampi vuosikymmen sitten. Työssä käytetyt lähteet valittiin luotettavista tietolähteistä. Näitä tietolähteitä olivat esimerkiksi Google Scholar-, Pubmed, Medic- sekä Duodecim-terveysportti-tietokannat. Työssä käytettiin hoitotieteiden lisäksi muun muassa kasvatustieteiden ja psykologian tutkimuksia, joten lähteiksi valittiin myös painettua kirjallisuutta.

Tammikuun 2020 tapaamisessa päätettiin myös tapahtuman tarkka päivämäärä ja aika sekä tapahtuman nimi alustavien suunnitelmien pohjalta. Aloitusvaiheessa Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen-tapahtuman ajankohdaksi valittiin 18.3.2020 klo 17.00-19.30. Kehittämistyön aihekuvaus esiteltiin kehittämistyön ohjaajalle myös tammikuussa 2020. Ohjaajan ja kehittämistyön tekijän tapaamisen perusteella aihekuvauksesta siirryttiin työsuunnitelmaan ja sitä paranneltiin jo aloitusvaiheen aikana.

6.2 Kehittämistyön suunnitteluvaihe

Aloitusvaihetta seurasi suunnitteluvaihe. Suunnitteluvaiheessa (kaavio 1) kehittämistyöstä tehdään työsuunnitelma, johon liitetään työn tarkoitus, tavoite, vaiheet, avainhenkilöt, materiaalit, kehittä-

mis- ja tiedonhankitamenetelmät, materiaalit ja aineistot (Salonen 2013, 17). Lisäksi suunnitteluvaiheessa kartoitettiin tapahtuman järjestämiseen liittyvät resurssit yhdessä toimijoiden vastuiden kanssa sekä markkinoinnin laajuus ja sisältö. Yrityksen näkökulmasta kehittämistyön keskiössä on usein muutoksen aikaansaaminen. Tiedeyhteiskunnan näkökulmasta kehittämistyön ydinasiat ovat tutkimustoiminta, tutkimusten julkaiseminen ja raportointi. Kehittämistyönä tehdyn opinnäytetyön sisältö ei voi tämän perusteella koostua vain muutoksen aikaansaamisesta, tekemisestä ja järjestämisestä. (Kananen 2015, 51.) Yhteistyössä työn tilaajan kanssa on yhteisymmärryksessä tiedostettu molempien osapuolten saavutettavissa olevat edut. Työn tilaajan etuja ovat yrittäjän hyvinvointipalveluiden monipuolistaminen, asiakaspalautteen saaminen sekä uusien asiakaskontaktien syntyminen. Halutun muutosprosessin lisäksi kehittämistyössä pyritään saavuttamaan tutkimuksellinen ote. Kehittämistyötä arvioidaan sen lopputuloksen sekä merkittävyyden kannalta.

Tapahtuman suunnittelu aloitettiin 17.1.2020. Tapaamisen aikana käytiin läpi tulevan tapahtuman aihetta ja sitä tukevia tutkimuksia työn aihekuvauksesta. Tapaamisessa määriteltiin työn tarkoitus ja tavoite. Kehittämistyön tarkoituksena oli järjestää vuorovaikutusta vanhemman ja lapsen välillä tukeva tapahtuma. Työn tavoitteena oli lisätä vanhempien ja lapsien vuorovaikutusta sekä tukea vuorovaikutuksen kehittymistä. Kohteena olivat 1 – 5-vuotiaat lapset ja heidän vanhempansa. Kehittämistyön tavoitteena on lisäksi tapahtuman ja sen saamaan palautteen hyödyntäminen osana Voimanpesän hyvinvointipalveluja. Tavoitteena oli myös tehdä Voimanpesä tutuksi lapsiperheille sekä kartoittaa vanhempien tarvetta vastaavanlaisille tapahtumille ja hyvinvointipalveluille. Tavoitteeksi määriteltiin myös yrityksen kannalta riittävä osallistujamäärä. Määräksi tavoiteltiin 5-10 perhettä.

Tapaamisessa määriteltiin tarkemmin tapahtuman haluttu sisältö ja suunniteltiin ohjelmaa. Ohjelman suunnittelun perusteella tarkennettiin myös suunnitteluvaiheessa tehtävää työsuunnitelmaa ja sen aineistoja. Työsuunnitelman teoriaosuuden ja työssä käytetyn tutkimusaineiston määrittivät siis tapahtuman aihe ja sisältö. Tapahtuman aihe on vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen tukeminen. Tutkittu tieto vanhemmuudesta ja vanhempien ja lapsen välisestä vuorovaikutussuhteesta oli kehittämistyön kannalta merkittävää. Lisäksi tapahtuman aktiviteetit haluttiin rakentaa sellaisten vuorovaikutuskeinojen ympärille, joita perheet pystyvät toteuttamaan myös kotioloissa. Käsiteltäviksi vuorovaikutuskeinoiksi työssä valittiin kosketus, musiikki sekä kuvataidemenetelmät. Näiden lisäksi myös ryhmän ohjaamisesta tuli etsiä tietoa, sillä tapahtuman aktiviteetit vaativat myös ohjaamistaitoa.

Toimijoiksi voidaan nimetä myös työn kohde, mutta tässä kehittämistyön avainhenkilöitä ovat järjestäjät, yrittäjä ja työn tekijä (Salonen 2013, 17). Muita toimijoita ovat tapahtuman vapaaehtoistyöntekijät. Työn kehittämismenetelmänä käytettiin SWOT-nelikenttäanalyysia (kaavio 2). SWOT-analyysi laadittiin työn tuotoksena valmistuvasta tapahtumasta.

Resurssien määrittely on tärkeä osa kehittämistyön työsuunnitelmaa. Resurssissa täytyy huomioida työn tilaajan kanssa käytyihin tapaamisiin käytetty aika, toimijat, laitteet, rahat ja muut materiaalit. (Korhonen, Korkalainen, Pienmäki, Rintala 2015, 11.) Kehittämistyön toimijoiden vastuita jakaessa oli helppo myös päättää kustannuksista toimijoiden kesken. Työn tilaaja käytti työaikaansa tapaamisiin ja tapahtuman suunnitteluun. Opinnäytetyön tekijä toimi omakustanteisesti. Lisäksi tapahtumassa hyödynnettiin vapaaehtoistyötä osana järjestelyitä, kun kehittämistyön tekijän sisarukset auttavat

tapahtuman järjestämisessä. Työsuunnitelmaan kirjattiin tapahtumaa varten hankittavat uudet materiaalit, joita ei valmiiksi yrittäjältä löytynyt. Tapahtumaa varten täytyi hankkia esimerkiksi askartelumateriaaleja. Työn tilaaja kustansi materiaalit ja tarvikkeet idättämiseen, Satuhierontaan sekä ruokailuun. Tapahtuman mainostamiseen käytettävien julisteiden ja tietolappusten kustantamisesta sekä tulostuksesta vastasi kehittämistyön tekijä. Monet tapahtumassa käytetyistä materiaaleista löytyivät valmiina tai niissä hyödynnettiin kierrätysmateriaaleja. Ruokailuun liittyvät hankinnat olivat myös edullisia. Suurimman menoeran tiedettiin aiheutuvan taustamusiikista, jonka käyttämisestä maksetaan Teosto-maksu (TEOSTO s.a.) Muut kustannukset olivat kehittämistyössä vähäiset, joten erillistä tai tarkkaa hyöty-kustannus-analyysia ei tehty. Tapahtumasta ei haluttu tehdä ilmaistapahtumaa, jotta vähäiset materiaalikustannukset ja Teosto-maksu saadaan maksettua. Osallistumismaksun avulla oli todennäköisempää tavoittaa pysyviä asiakkaita, jotka ovat mahdollisesti valmiita maksamaan yrittäjän tarjoamista palveluista myös tulevaisuudessa. Maksu haluttiin pitää kuitenkin maltillisena, sillä tapahtumaan toivottiin uusia asiakkaita, joilla ei välttämättä ollut vielä kokemusta yrityksen palveluista. Osallistumismaksuksi tapahtumaan määriteltiin 30 euroa koko perheeltä. Osallistumismaksun hinta oli siis maltillinen, sillä normaalisti Voimanpesän voimakurssin hinta yhdeltä henkilöltä sijoittuu 30-59 euron välille (Voimanpesä s.a.). Osallistumismaksu kattoi ohjelmaan osallistumisen ja ruokailun.

Tapahtuman sisällön ja kehittämistyön käytännön asioiden lisäksi työn alkaessa täytyi ottaa huomioon tapahtuman markkinointi. Tapahtuman mainos suunniteltiin yhdessä työn tekijän ja yrittäjän kanssa hyödyntäen Voimanpesän tunnusomaista ulkoasua ja yrityksen logoa. Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen mainoksessa (liite 3) mainitaan tapahtuman päivämäärä ja kellonaika sekä teema. Mainokseen on lisätty yrittäjä Johanna Havaksen yhteystiedot ja työn tekijän koulutusala sekä Savonia-ammattikorkeakoulun logo. Lisäksi mainokseen lisättiin Tomi Parkkisen runo Jokainen päivä jotain pientä (Parkkinen 2014). Mainoksessa on käytetty työn tekijän kotialbumin kuvaa, joten kuvan käyttöoikeudesta ei tehty kirjallista sopimusta. Kuvassa esiintyvien lapsilta ja lapsien vanhemmilta saatiin kuvien käyttöön suullinen lupa. (Kekki 2017.) Mainoksen tulee olla tunnistettavissa mainokseksi, eikä tunnistettavuuteen saa vaikuttaa mainosväline tai esitystapa. Kuluttajalla on myös oikeus tietää kaupallisista vaikutuskeinoista. Mainonnan tunnistettavuus täytyy ilmetä kaikissa mainostusmuodoissa ja -kanavissa, kuten sosiaalisessa mediassa. Markkinoinnissa tulee myös huomioida, että kuka on mainostaja ja, että kyseessä on mainos. (KKV 2018.) Tapahtuman mainoksessa tuotiin esille tapahtuman järjestäjä, yhteistyötahot ja tapahtuman hinta. Lisäksi mainostamista on tehostettu luomalla Facebook-mobiilisovellukseen Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen-tapahtuma. Myös sosiaalisen median mainonnassa on huomioitu järjestäjän esille tuominen sekä kaupallisuus kertomalla osallistumismaksun määrä.

Tapahtuman kohderyhmältä pyrittiin saamaan palaute- tai arviointiaineisto. Palaute oli tarkoitus kerätä internetin välityksellä. Palautelomakkeeseen valikoitiin toimijoiden kesken strukturoitu osa valmiiden vastausvaihtoehtojen kanssa sekä avoimien kysymysten joukko. Avoimet kysymykset ovat tarpeellisia silloin, kun vastausvaihtoehtoja ei tiedetä etukäteen. (Heikkilä 2014, 15, 47.) Avoimia kysymyksiä tarvittiin selvittämään esimerkiksi sitä, missä onnistuttiin ja mitä uutta tapahtuman ansios- ta opittiin. Hyvän palautelomakkeen tunnusmerkkeihin kuuluvat siisti ja houkutteleva ulkomuoto, selkeät vastausohjeet, helpot kysymykset alussa ja esitestattu lomake (Heikkilä 2014, 47.) Palaute-

lomakkeen alkuun sijoitettiin hyvän tutkimuslomakkeen tunnusmerkkien mukaisesti helpot, strukturoidut kysymykset. Lomakkeesta pyrittiin tekemään selkä ja lomake esitettiin useaan kertaan ja muokattiin testauksen myötä. Kyselylomake luotiin Webropol-ohjelmalla. Arviointiaineisto on tarkoitettu myös kerätä Webropol-kyselylomakkeella (liite 5). Webropol Oy on suomalainen perheyrittäjä ja Webropol – verkkokyselytutkimus- ja analysointiohjelman kehittäjä. Webropol tietopalustana on helpokäyttöinen sekä tietoturvallinen. (Webropol).

Palautelomakkeella kerätyllä palautteella haluttiin selvittää tapahtuman tarpeellisuutta sekä osallistujien mielipiteitä ohjelman sisällöstä. Kehittämistyössä ja palautekyselyssä ei kerätty henkilötietoja vaan kysely toteutettiin anonyyminä. Kyselyyn ei siis tarvinnut liittää Savonia-ammattikorkeakoulun tietosuojailmoitusta, sillä henkilötietoja ei kerätä tai arkistoida. Täytyy kuitenkin muistaa, että kyselyn vastauksista saattaa tunnistaa vastaajan. (Savonia 2020.) Palautekyselyn perusteella voidaan myös arvioida, soveltuuko kehittämistyön tuotos Voimanpesän palveluiden joukkoon. Jos tuotos sopii yrityksen palveluiden joukkoon, tulee arvioida tapahtuman helppokäyttöisyyttä ja soveltuvuutta esimerkiksi erilaisissa tiloissa järjestettäväksi. Tilan käytön rajoitteet tai mahdollisuudet ovat tärkeä osa työn toistettavuutta, jos tapahtuma järjestetään esimerkiksi eri paikassa tai paikkakunnalla. Työn merkittävyyteen vaikuttaa myös uusien asiakassuhteiden syntyminen tapahtuman ansiosta.

6.3 Kehittämistyön esivaihe

Suunnitteluvaihetta seurasi työn esivaihe eli kentälle siirtyminen. Esivaihe voi olla ajallisesti lyhyt ja esimerkiksi suunnitelman nopeahkoa läpikäyntiä. (Salonen 2013, 17.) Esivaiheen aikana panostettiin tapahtuman markkinointiin ja mainoksia vietiin yrityksen sijainti huomioiden Hankasalmen sekä naapurikuntien Konneveden, Lievestuoreen sekä Pieksämäen julkisten paikkojen ilmoitustauluille. Myös Hankasalmen äitiys- ja lastenneuvolan tiloihin saatiin lupa viedä mainoksia. Työn tilaajaa tavattiin lisäksi 14.2.2020, noin kuukausi ennen tapahtumaa. Tapaamisen aikana valittiin Satuhierontakirjasta työssä käytettävät hieronnat sekä päätettiin, kuinka laajasti musiikkia hyödynnetään kehittämistyössä (Tuovinen 2014). Toimijoiden kesken päädyttiin siihen, että musiikkia hyödynnetään tapahtuman aikana taustamusiikkina. Taustamusiikin käyttöluvasta otettiin myös selvää ja Musiikin tekijäoikeusjärjestö TEOSTO:n asiakaspalvelijan ohjeistuksella päätettiin, että lupa taustamusiikille haetaan ja maksetaan tapahtuman jälkeen, kun lopullinen osallistujamäärä on tiedossa (TEOSTO s.a.). Salosen mukaan kehittämissympäristöön siirtyminen voi tapahtua nopeasti työsuunnitelman hyväksymisen jälkeen. Jos siirtyminen kestää esimerkiksi kuukausia on työhön hyödyllistä panostaa, jolloin toimijat voivat välttää ylimääräisen työn seuraavissa vaiheissa. (Salonen 2013, 17.) Toimijoiden kesken esivaiheessa vielä tarkennettiin suunnitelmaa ja sovittiin seuraava tapaaminen.

6.4 Kehittämistyön työstövaihe

Esivaihetta seuraava työstövaihe on tärkeä osa kehittämistyötä. Vaiheessa avainhenkilöt voivat työskennellä päivittäin yhdessä sovittujen tavoitteiden ja tuotoksen aikaansaamiseksi. Työstövaiheen voidaan kuvata olevan konstruktivistisen mallin vaativin vaihe. Vaiheen aikana kehittämistyön kaikki osatekijät huomioidaan ja suunnitelmaa käydään läpi jatkuvasti. Työstä vastaaville avainhenkilöille vaihe voi olla raskas. Ammatillisen oppimisen näkökulmasta vaihe on tärkeä, sillä työstämisen aikana hyödyn-

netään monia ammatillisia vaatimuksia. Tällaisia ovat esimerkiksi itsenäisyys, vuorovaikutteisuus, suunnitelmallisuus, vastuullisuus sekä epävarmuuden sieto. (Salonen 2013, 18.)

Kehittämistyön toimijoiden, yrittäjän, tekijän ja vapaaehtoistyöntekijöiden, kanssa sovittiin, että ennen tapahtumaa tavataan yhdessä kerran ja käydään suunnitelmaa sekä tapahtuman ohjelmaa läpi. Maaliskuun 2020 tapaamisessa kerrattiin jokaisen toimijan vastuut ja tehtävät tapahtuman aikana. Tapaamisessa suunniteltiin myös tapahtumapäivän aikataulu valmisteluiden ja yritystilan siivoamisen osalta. Toimijoiden kanssa päätettiin myös toimintasuunnitelma sen varalta, että kokoontumisrajoitukset estäisivät tapahtuman järjestämisen. Tapahtumaan ilmoittautuneille perheille informoitiin, että tapahtuman peruuntuminen on mahdollista ja heille kerrotaan, mikäli ajankohtaa joudutaan siirtämään. Kehittämistyön työstövaiheessa siis jouduttiin sietämään epävarmuutta ja laittamaan työn tuotoksen edelle vastuu toimijoiden ja osallistujien terveys.

Valmiuslain ja kokoontumiskiellon vuoksi tapahtuma päätettiin perua, sillä osallistujamäärä ylitti kymmenen henkilön määrän. Alkuperäisen suunnitelman mukaan tapahtuma olisi järjestetty 18.3.2020 klo 17.00-19.30. Suomen hallitus ilmoitti 16.3.2020 Valmiuslain käyttöön ottamisesta, koko maailmaa koskevan COVID-19-epidemian vuoksi. "Valmiuslain tarkoituksena on poikkeusoloissa suojata väestöä sekä turvata sen toimeentulo ja maan talouselämä, ylläpitää oikeusjärjestystä, perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä turvata valtakunnan alueellinen koskemattomuus ja itsenäisyys." (Valmiuslaki 29.12.2011/1552.) Lisäksi hallituksen linjauksen mukaan kaikki tapahtumat, jotka ylittävät kymmenen hengen osallistujamäärän, kiellettiin. Myös aluehallintovirastot ja poliisi kielsivät kyseiset tapahtumat. (POLIISI 2020.) Tapahtumaan ilmoittautuneille perheille ilmoitettiin välittömästi 16.3.2020 muuttuneesta tilanteesta. Perheille kerrottiin myös, että uudesta ajankohdasta tiedotetaan, kun kokoontumisrajoitukset puretaan.

Tapahtuman perumisen jälkeen suunnitelmaa tarkennettiin vielä ja pohdittiin toimijoiden kesken, sopivatko esimerkiksi valitut kuvataidemenetelmät myöhempään ajankohtaan. Suunnitelmassa päättyttiin kuitenkin pääosin ja lopullinen työsuunnitelma hyväksyttiin toukokuussa 2020. Toukokuussa ei rajoitusten vuoksi voinut vielä uutta ajankohtaa tapahtumalle määrittää ja suunnitelmaan kirjattiinkin jatkuva tilanteen tarkkailu.

Työstövaihe jatkui yhä, mutta suunnitelmaa oli vaikea päivittää ennen tapahtuman tarkkaa ajankohtaa. Heinäkuussa rajoitusten salliessa uusi ajankohta pystyttiin päättämään (Aluehallintovirasto 2020). Uudeksi tapahtumapäiväksi valikoitui 9.9.2020. Tapahtuman aika ja kesto säilyivät samoina. Perheitä tiedotettiin uudesta ajankohdasta heinäkuussa ja ohjeistettiin osallistumaan tapahtumaan vain terveenä. Samalla myös luotiin uusi Facebook-tapahtuma ja mainoksen päivämäärä päivitettiin uuteen.

Tapahtuman ajankohdan siirtämisen vuoksi tapasimme toimijoiden kanssa uudestaan 3.9.2020 ja kertosimme tapahtuman sisältöä sekä ohjelmaa jälleen. Viimeinen päivä ilmoittautua tapahtumaan oli 4.9.2020, joten tapaamisessa pystyimme arvioimaan tapahtumaan osallistuvien henkilöiden määrän sekä päättämään lopullisten iltapalatarpeiden määrän. Tapahtumaan ilmoittautui lopulta neljä perhettä. Perheiden lukumäärä laski kahdella, kun keväällä ennen tapahtuman uuden ajankohdan asettamista ilmoittautuneita oli kuusi.

6.4.1 Tapahtuman esittely

Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen tapahtuman sisältö laadittiin kehittämistyössä hyödynnettyjen tutkimusten ja hyväiksi havaittujen vuorovaikutusmenetelmien pohjalta. Tapahtuman nimi Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen viittaa vuorovaikutuksen tukemiseen ja vuorovaikutustaitojen "idättämiseen" perheisiin, vanhempiin ja lapsiin. Idättäminen voidaan yhdistää myös tapahtuman ohjelmaan (kuvio 1), johon sisältyy kuvataidemenetelmiä ja herneiden istutusta vanhempien ja lasten kanssa. Tapahtuma on tarkoitus aloittaa yhteisellä kokoontumisella Voimanpesän yritystilassa. Tapahtuma kestää kaksi ja puoli tuntia. Tapahtuman osallistumismaksu on 30 euroa. Tavoitteena on, että tapahtumaan osallistuu 5-10 perhettä.

OHJELMA

KLO 17.00 Tervetuloa

KLO 17.15 Vuorovaikutusleikki – Hulinapulina

KLO 17.30 Vanhempien kanssa keskustelua
Lasten piirtämishetki

KLO 18.00 Herneiden istuttaminen

KLO 18.30 Satuhieronta

KLO 19.00 Iltapala

KUVIO 1. Ohjelma

Tervetuloa

Tapahtuma alkaa klo 17.00. Tapahtumaa varten laadittiin ohjelma (kuvio 1) ja sen yhteyteen aikataulu illan etenemiselle. Ohjelma laitetaan myös yrityksen tiloihin esille, jotta osallistujat voivat nähdä aikataulun niin halutessaan. Yrityksen tiloihin saapumisen jälkeen perheet ohjataan käsien pesuun ja tämän jälkeen voimistelusalin lattialle voimistelumatolle istumaan. Myös tapahtuman järjestäjien Johanna Havaksen ja Katja Kekin on tarkoitus istua lattiatasolle perheiden kanssa. Tapahtuma aloitetaan esittäytymisellä. Johanna Havas esittelee itsensä ja kertoo yritystoiminnastaan. Katja Kekki esittelee itsensä ja kertoo opinnäytetyöstä osana tapahtumaa. Järjestäjät esittelevät yhdessä tapahtuman aiheen ja kertaavat illan ohjelman sekä aikataulun. Perheet osallistetaan vapaaehtoiseen esittelyyn ja tiedustellaan, mikä sai heidät kiinnostumaan tapahtumasta ja minkälaisia odotuksia heillä on illan ohjelmalta. Perheiden kanssa kerrataan myös hygieniamääräyksiä ja pyydetään välttämään tapahtuman aikana halauksia ja kosketusta muiden kuin oman perheen kanssa.

Vuorovaikutusleikki - Hulinapulina

Esittelyjen jälkeen tarkoitus on käsitellä yhdessä perheiden kanssa vuorovaikutusta tunteiden avulla. Vuorovaikutusta käydään läpi leikkiä hyödyntämällä. Leikin nimi on Hulinapulina. Leikissä käydään läpi eleitä, ilmeitä ja tunteita. Leikin aikana soi taustamusiikki ja, kun musiikin soittaminen pysähtyy, ohjaaja kertoo tunne-sanana, joka lapsen tulee elehtiä tai näyttää hyödyntäen kasvojen ilmeitä muille ryhmän jäsenille tai omalle perheelle. Tunne-sanat poimitaan kehon tunnekartasta (liite 1). Musiikin aikana saa tanssia ja liikkua. Taustamusiikin lähteenä käytetään äänitteitä kuten CD-levyjä.

Keskustelu- ja piirtämishetki

Seuraavaksi lapsille tarjotaan mahdollisuutta piirtämishetkeen. Lapsi saa poistua viereiseen tilaan piirtämään samalla, kun vanhempien kanssa keskustellaan vuorovaikutussuhteesta. Lapset saavat myös jäädä vanhempien seuraan heidän niin tahtoessaan, sillä ilmapiirin toivotaan olevan turvallinen ja lämmin. Lapsia ohjaa piirtämisessä Johanna Havas ja vanhempien keskustelua Katja Kekki. Piirtämisen apuna käytetään kehon tunnekartan (liite 1) mukaisia tunne-sanoja. Lapset ohjataan piirtämään kuva, joka tunne-sanasta tulee mieleen. Olemme valinneet sanat: ilo, suru, rakkaus, pelko, suuttumus ja läheisyys tai ystävyys. Lisäksi lapset saavat leikkiä leluilla ja katsella kuvakirjoja, jos keskittyminen piirtämiseen on vaikeaa.

Vanhempien kanssa tarkoituksena on keskustella vanhemman ja lapsen välisestä hyvästä vuorovaikutussuhteesta ja sen positiivisista vaikutuksista lapseen sekä perheen yhteiseen arkeen. Vanhemmille kerrotaan vuorovaikutussuhteen vaikutuksista lapsen kehitykseen ja kasvuun. Keskustelussa hyödynnetään kehittämistyön näyttöön perustuvaa tietoa. Kerrataan vuorovaikutuksen ydinasioita, joita arjessa lapsen kanssa on suotavaa vaalia. Tarkoitus on jakaa tietoa ja edistää ryhmän vanhempien vuorovaikutustaitoja, mutta kuitenkin niin, että teoriaisuus ei ole liian uuvuttava. Lisäksi vanhempia kannustetaan kertomaan haastavista hetkistä, esimerkiksi riita- tai stressitilanteista lapsen kanssa. Konfliktitilanteita tukevia vuorovaikutuksellisia keinoja pohditaan yhdessä. Esimerkiksi mietitään, minkälaisia ajatuksia keskusteluhetkeä edeltänyt leikki herätti vanhemmissa. Lisäksi myös vanhempien kanssa käydään läpi kehon tunnekarttaa (liite 1) ja keskustellaan siitä, missä osissa kehoa tunteet tuntuvat. Tarkoituksena on tulostaa tunnekartta keskusteluun ja laminoida se. Keskustelussa hyödynnetään myös fläppitaulua, jota hyödyntämällä keskeisimmät asiat voidaan kirjoittaa ylös.

Herneiden istuttaminen

Tämän jälkeen siirrymme tapahtuman nimen innoittamaan osioon. Osiossa istutetaan yhdessä herneitä ja askarrellaan niiden kasvatusta varten idätyspurkit. Vanhemmat tekevät lapsiensa kanssa yhteisen herneen kasvatuspurkin järjestäjien ohjeistuksessa. Menetelmässä hyödynnetään lasten motoristen taitojen kehittämistä ja pyritään vanhempien ja lasten vuorovaikutusta, kun he toimivat yhdessä. Istutuspurkit valmistetaan pöydän ääressä. Tämän jälkeen lisätään multa purkkeihin keittiössä. Seuraavaksi kostutetaan multa ja lisätään siihen liotetut herneet. Herneiden istutuksen jälkeen peitetään purkki tuorekelmulla ja kiristetään kumilenkeillä. Kelmuun tehdään aukot ilmanvaihdon vuoksi. Herneiden idätyksen jälkeen pestään kädet ja siirrytään takaisin voimistelumatolle lattiatasoon. Valmiit herneistutukset viedään yrityksen eteistilaan odottamaan kotiinlähtöä. (Martat s.a.) Istuttamiseen tarvitaan tyhjiä ja kuivattuja maitopurkkeja, multa, herneitä, tuorekelmua, kumilenke-

jä ja purkin koristeluvälineitä. Valmistukseen käytettävän materiaalin lisäksi tarvitaan vahvakangasliina, jolla työskentelypiste suojataan sekä sumutepullo mullan kastelemiseen.

Satuhieronta

Seuraavaksi hyödynnetään Satuhierontaa ohjelmassa. Tarkoituksena on ohjeistaa vanhempia hieromiseen ja toteuttaa hierontatuokion aikana kaksi Satuhierontaa. Vanhemmat asettuvat lasten kanssa jumppamatoille. Puhutaan yhdessä siitä, mitä Satuhieronta on ja mitkä sen hyödyt ovat. Hieronnan sujumisen vuoksi käydään saduissa käytettävät liikkeet läpi yhdessä. Perheet saavat illan sadut paperiversiona itselleen, jotta seuraaminen on helpompaa. Vanhemmat hierovat lasta ensimmäisen runon, Olen ihme (liite 3), ajan. Tämän jälkeen myös lapset saavat osallistua. Toiseksi saduksi olemme valinneet Metsäretki-sadun (liite 4). (Tuovinen 2014, 44, 57.) Satuhieronnassa käytetään lisäksi rauhoittavaa taustamusiikkia. Musiikin lisäksi Satuhierontaan tarvitaan vanhemmille tulosteet saduista sekä jo tapahtuman alussa käytetyt jumppamatot.

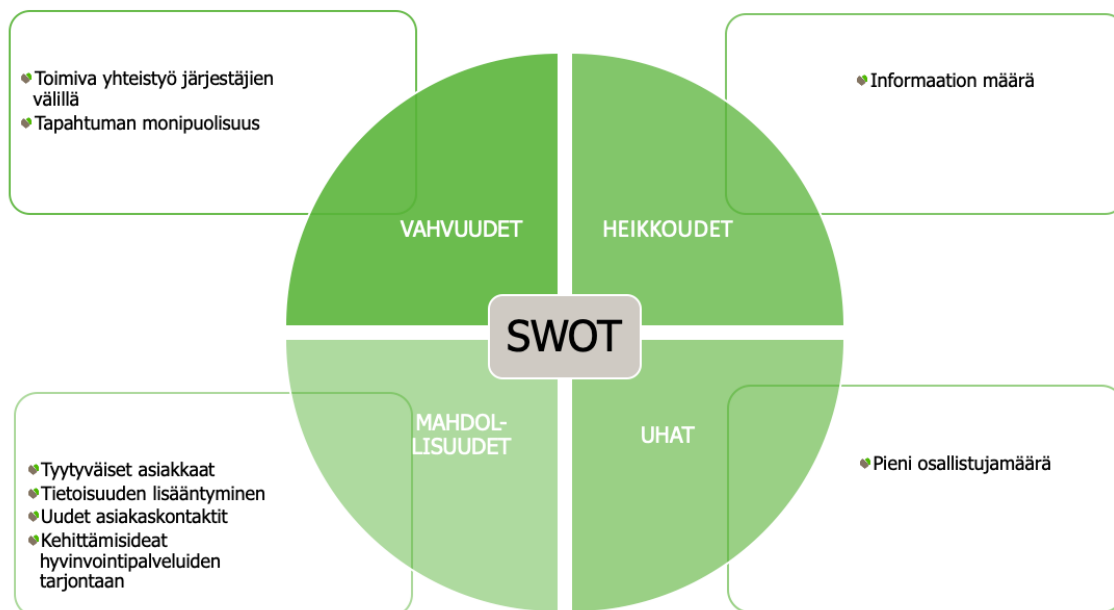
Iltapala

Illan päätteeksi nautitaan yhdessä iltapuuro. Valikoimme iltapalaksi puuron sekä marjoja, sillä hiilihydraatteja runsaasti sisältävä puuro voi auttaa nukahtamaan ja rauhoittumaan illalla. (Partinen, Westermarck ja Atroshi 2014.) Koko perheelle suositellaan myös terveyttä edistävää syömistä, joka perustuu esimerkiksi kasvikunnan tuotteisiin kuten täysjyväviljavalmistuksiin, marjoihin ja kasviöljyyn. Terveyttä edistävään ruokavalioon kuuluvat kivennäisaineet, vitamiinit, kuidut, hyvänlaatuiset hiilihydraatit, rasvat sekä proteiinit. (THL 2019, 19) Viljavalmisteita ja kuituja suositellaan päivittäin käytettäväksi niin aikuisten kuin leikki-ikäisten lasten ruokavaliossa, joten täysjyväviljasta valmistettu puuro marjoilla on myös ruokasuosituksen näkökulmasta hyvä iltapala (Mt. 23).

Suunnitelmana on ruokailla yhdessä ja keskustella tapahtuman toimivuudesta. Lisäksi osallistujille tarjotaan mahdollisuutta antaa palautetta tapahtumasta. Palaute kerätään Webropol-kyselylomakkeella. Sähköisen lomakkeen täyttämiseen käytetään tietokoneita ja tabletteja. Iltapalaa varten tarvitaan puuron raaka-aineet, ruokailuvälineet ja laitteet, joilla kyselyyn vastataan.

6.4.2 SWOT-analyysi

Kehittämistyön tukena käytettiin nelikenttä- eli SWOT-analyysia (kaavio 2). Analyysi tehtiin työn tuotoksena valmistuvasta tapahtumasta. Termi swot tulee sanoista strenght, weakness, opportunity ja threat. Nelikenttäanalyysi on analyysimenetelmänä yleinen. Helpon ja yksinkertaisen analyysin avulla voidaan kartoittaa työn vahvuuksia, heikkouksia sekä mahdollisuuksia, että uhkia. Analyysia hyödyntämällä kehittämistyötä pystytään arvioimaan ja havainnollistamaan. (SRHY 2012-2020.) Analyysin perusteella voidaan myös pohtia, kuinka työn vahvuuksia onnistutaan käyttämään hyväksi. Kehittämistyön mahdollisuuksia pyritään ennakoimaan ja selvittämään, miten niitä pystytään hyödyntämään tulevaisuudessa. Lisäksi heikkouksia voidaan yrittää muuttaa vahvuuksiksi ja ennakoita, kuinka uhat tulisi välttää. (Lindroos ja Lohivesi 2010, 219-220.)

KAAVIO 2. SWOT-analyysi.

Tapahtuman sisäisiin asioihin kuuluvat vahvuudet ja heikkoudet (kaavio 2). Kehittämistyön vahvuudeksi voidaan nimetä prosessin aikana järjestäjien eli toimijoiden toimiva yhteistyö ja mahdollisuus tavata työn sekä tapahtuman suunnitteluvaiheessa. Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen-tapahtuman vahvuus on myös ohjelman monipuolisuus ja laaja aihealue. Tapahtuman heikkoudeksi voi muodostua suuri informaation määrä, joka vaikuttaa osallistujiin negatiivisesti. Suuri informaation määrä voi tehdä asiakkaat väsyneiksi ja into osallistumiseen ja keskusteluun laantuu. Tarkoituksena on lähestyä tapahtuman teemaa positiivisesti ja innostamalla asiakkaat mukaan keskusteluun. Tutkittua tietoa on tarkoitus nostaa esille, mutta lähestyä aihetta asiakkaiden omien kokemusten pohjalta.

Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen-tapahtuman ulkoihin asioihin sisältyvät tapahtuman mahdollisuudet sekä uhat (kaavio2). Tapahtuman mahdollisuudet ovat kehittämistyön positiivisia vaikutuksia. Tapahtuman jälkeen on mahdollista saada hyvää palautetta asiakkailta, jotka ovat tyytyväisiä illan ohjelmaan ja sisältöön. Lisäksi tapahtuman tarkoituksena nimetyt vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen tukeminen voi onnistua. Tukemisessa onnistuminen saadaan selville tapahtuman lopuksi toteutettavalla palautekyselyllä. Pieni osallistujamäärä on tapahtuman uhka. Voimanpesä sijaitsee pienellä paikkakunnalla Hankasalmella, jossa ihmisten aktiivisuus on vaihtelevaa. Tapahtuman osallistujamääräksi toivotaan noin kymmenen perhettä. Osallistujamäärän turvaamiseksi mainostamiseen tulee panostaa.

6.5 Toteutusvaihe

Kehittämistyön tuotosta eli Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen tapahtuman toteutusta ohjasi kehittämistyötä varten laadittu työsuunnitelma, jota täydennettiin työtä edeltäneellä viikolla. Tapahtumapäivänä valmistelut työn tilaajan kanssa aloitettiin klo 14.00. Valmisteluihin kuuluivat ohjelmaan

kuuluvien toiminallisten pisteiden sekä iltapalan osittainen valmistelu. Yritystilan voimistelusalit valmisteltiin laittamalla jumppamatot piiriin lattialle ja salin toiseen pätyyn tarvikkeet piirtämistä varten valmiiksi. Myös keittiöön valmisteltiin iltapalatarvikkeet valmiiksi niin, että ruokailu on helpompi järjestää, kun sen aika on. Ruokasaliin valmisteltiin tervetulojuomat ja salin hyllykköön istutuspisteen tarvikkeet valmiiksi. Oleskelutilaan valmisteltiin keskustelumateriaalit. Materiaaleihin kuuluivat fläppitaulu, johon koottiin kehittämistyön keskeisimpiä aihealueita sekä kehon tunnekartat laminoituina.

Tapahtuma alkoi suunnitellusti keskiviikkona 9.9.2020 klo 17.00, kun osallistujat saapuivat paikalle. Osallistujat ohjattiin sovitusti käsien pesuun. Jokaisen saavuttua paikalle nautittiin tervetulomahlamaljat ruokasalissa ja esittäydettiin. Osallistujille kerrottiin tapahtuman kulusta ja kehittämistyön taustasta. Myös hygieniasta muistutettiin. Käsien saippuapesua korostettiin ja sovittiin yhdessä, että tapahtuman aiheesta huolimatta esimerkiksi halailua tai kättelyä muiden kuin oman perheen kanssa vältetään. (THL 2020.) Seuraavaksi siirryttiin voimistelusalin puolelle. Siellä Johanna Havas kertoi enemmän yritystoiminnastaan ja siitä, miksi halusi järjestää Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen tapahtuman.

Piirimuodostelmassa ohjattiin liikuntaleikki Hulinapulinan säännöt perheille. Sääntöjen läpikäymisen jälkeen kasattiin jumppamatot kasaan. Leikki aloitettiin niin, että Katja Kekki ohjasi musiikin käyttöä ja lausui tunnesanoja. Perheet lähtivät leikkiin hyvin mukaan ja osa innostui valituista lastenlauluista. Leikin jälkeen edettiin ohjelmassa eteenpäin. Lapsia pyydettiin jäämään voimistelusalit piirtämään Johanna Havaksen kanssa ja aikuiset ohjattiin Katja Kekin johdolla oleskelutilaan. Perheille ohjeistettiin, että jakaantumisen huolimatta voi lasten kanssa käydä tarpeen tullen esimerkiksi wc:ssä. Tapahtumassa haluttiin korostaa, että mahdolliset keskeytykset eivät haittaa.

Lasten kanssa käytiin läpi tunnesanoja ja mietittiin, mikä värinen kerrottu tunne voisi olla. Lapsille varattiin piirtämisvälineiden lisäksi kuvakirjoja ja lasten leluja saliin. Lapsia kiinnosti niin piirtäminen kuin leikkiminen leluilla. Tunteiden läpikäyminen osoittautui haasteelliseksi ja omien mieleisten aiheiden piirtäminen oli helpompaa. Samalla vanhempien kanssa keskusteltiin kehittämistyöstä ja tapahtumaan valikoitujen aktiviteettien taustoista ja tutkitusta tiedosta niiden taustalla. Kehittämistyön aiheita käytiin tiivistetysti läpi ja vanhemmille tarjottiin mahdollisuutta kertoa omista kokemuksista. Keskustelua syntyi niin omista kokemuksista kuin työssä esiintyvien termien määritelmästä. Lisäksi keskustelun aikana läpikäyty tunnekartta herätti keskustelua. Keskusteluun kului aikaa yllättävän paljon ja sille varattu aika ylittyi 15 minuutilla.

Piirtämis- ja keskusteluhetken jälkeen perheet ohjattiin ruokasaliin. Ruokasalissa perheille ohjattiin idätyspurkkien askartelu sekä herneiden istuttaminen. Vanhemmat osallistuivat lasten kanssa idätysosioon ja valmistelivat purkkeja multaa ja herneitä varten. Idätysosion aikana yhden perheen lapsi tarvitsi jo syötävää, joten muuttimme ohjelman järjestystä. Illan aikataulun muuttamisen ansiosta kaikilla perheillä oli mahdollisuus osallistua kaikkiin illan osioihin yhtä aikaa.

Iltapalan jälkeen siirryttiin takaisin voimistelusalit. Perheet ottivat itselleen jumppamattoja sekä viljit ja asettuivat lattialle paikoilleen. Aikuisten kanssa Satuhierontaa menetelmänä oli läpi käyty keskustelussa, mutta salissa kerrattiin vielä Satuhierontaa yhdessä lasten kanssa. Aikataulussa oltiin

hieman jäljessä, joten Satuhierontaosiossa päätettiin käydä läpi vain toinen Satuhieronnoista. Satuhieronnan aikana soi rauhallinen taustamusiikki. Perheen lapset ohjattiin maha lattiaa kohden makuulle patjan päälle, peiton sai myös laittaa päälle lämmittämään. Katja Kekki luki Satuhierontaa ääneen ja Johanna Havas ohjasi hierontaliikkeet. Hierontaliikkeiden näyttämässä auttoi vapaaehtois-työntekijä, jota Havas hieroi perheille malliksi ohjatessaan liikkeitä.

Satuhierontaosion jälkeen asiakkaille annettiin täytettäväksi palautelomakkeet ja tapahtumasta pysyi samalla antamaan myös suullista palautetta. Osallistujille kerrottiin, että palautelomakkeessa ei kerätä henkilötietoja. Osallistujat saivat molemmat Satuhieronnot mukaan kotiin ja perheitä kannustettiin kokeilemaan Satuhierontaa kotona esimerkiksi iltasadun ohella. Jokainen perhe sai mukaansa myös Voimanpesän syksyn esitteen ja samalla tarjottiin mahdollisuutta ilmoittautua yrityksen kursseille. Osallistujilla oli myös mahdollisuus antaa omat yhteystiedot yrittäjälle, mikäli he haluavat yrityksen palveluista kertovan säännöllisesti ilmestyvän uutiskirjeen.

Perheiden poistuttua kotimatalle aloitettiin yritystilan siivoaminen. Siivouksen jälkeen tapahtuman kulkua ja onnistumista käsiteltiin vielä järjestäjien kesken. Samalla sovittiin seuraava tapaaminen työn tilaajan kanssa. Tapaamisessa käytiin läpi tapahtumaa ja palautelomakkeita. Keskustelussa käytiin yrittäjän kanssa läpi tapahtuman onnistuneet tavoitteet, tavoitteet, jotka jäivät saavuttamatta sekä kehittämisehdotukset. Tapaamisessa tarkasteltiin myös, sopisiko tapahtuma sellaisenaan yrityksen palvelukokonaisuuteen. Tapaamisessa ilmoitettiin myös TEOSTO:lle tapahtuman osallistujamäärä, jotta tapahtumasta laskutetaan oikein (TEOSTO s.a.).

6.6 Kehittämistyöprosessin ja tuotoksen arviointi

Kehittämistyön prosessia ja tuotoksen arviointia voidaan kuvailla myös Kehittämistyön vaiheista (kaavio 1) tarkistusvaiheella. Vaiheessa työn toimijat arvioivat yhdessä syntynyttä tuotosta. Arviointivaiheessa työtä voidaan vielä työstää tai siirtyä viimeistelyvaiheeseen. (Salonen 2013, 18.) Alkuperäisen ajankohdan ja aikataulun mukaan kehittämistyön valmistuminen viivästyi yli puolella vuodella. Alkuperäistä tapahtuma-ajankohtaa jouduttiin siirtämään, mutta tapahtuma onnistuttiin järjestämään 9.9.2020 suunnitellusti. Joitakin tapahtuman yksityiskohtia muutettiin myös tapahtumapäivän lähestyessä huomioiden COVID-19-epidemia (THL 2020-09-30). Kehittämistyö eteni kuitenkin muilta osin suunnitellusti.

Tapahtuman järjestämisen jälkeen on tuotoksen kannalta hyödyllistä ja tärkeää tietää, millaisena osallistujat kokivat tapahtuman. Keskeistä on myös selvittää, saavutettiinko suunnitteluvaiheessa asetetut tavoitteet. Tavoitteiden toteutumista tarkastellessa voidaan havainnoida, mitkä tavoitteista toteutuivat ja mitkä jäivät toteutumatta. Osallistujien palautteiden avulla voidaan saada siis selville, mikä tapahtumassa oli onnistunutta ja olisiko jotain voinut tehdä toisin. (Vallo, Häyrynen 2012, 184.) Kehittämistyön tuotosta eli tapahtumaa arvioidaan tapahtumassa kerätyn palautteen avulla. Lisäksi arviointimentelmänä toimii osallistujien suullisen palautteen arviointi suhteessa kehittämistyön tavoitteisiin ja tapahtuman järjestäjien oma arvio tapahtuman onnistuneisuudesta sekä SWOT-analyysin (kaavio 2) käsittely.

6.6.1 Palautelomakkeiden vastaukset

Suunnitteluvaiheessa palaute oli tarkoitus kerätä tapahtumaan osallistuneilta perheiltä älylaitteiden avulla, mutta hygieniasyistä päädyttiin lopulta paperilomakkeen täyttämiseen. Näin ei tarvinnut koskea samoihin laitteisiin muiden perheiden kanssa. Tapahtumaan osallistui neljä perhettä ja palautelomakkeita saatiin täytettynä myös neljä kappaletta, joten vastausprosentti vastasi 100%. Palautelomakkeen (liite 5) kohta 1. sisälsi kahdeksan väittämää. Palautelomakkeen kohdat 2.-5. olivat avoimia kysymyksiä. Väittämien ja avoimien kysymysten vastaukset siirrettiin paperilomakkeilta työhön. Yhdessä vastauksista mainittiin vastaajan lapsen nimi. Anonymiteettisuojaan turvaamiseksi nimi on vaihdettu termiin ”oma lapsi”. Vastausten koonnissa huomioitiin jokainen täytetty palautelomake ja vastaukset siirrettiin sellaisenaan tuotoksen arviointivaiheeseen, sillä lomakkeiden määrä oli pieni. Näin vastauksista ei valikoitu vain osaa vaan kaikki vastaukset liitettiin tuotoksen raporttiin.

Palautelomakkeen väittämät

Väittämä A. Osallistuin tapahtumaan, sillä se vaikutti mielenkiintoiselta.

Vastaajista 3/4 vastasivat väittämään, olevansa samaa mieltä siitä, että tapahtuma vaikutti mielenkiintoiselta. Vastaajista 1/4 olivat väitteestä täysin samaa mieltä. Suullisen palautteen perusteella myös aiemmat kokemukset yrittäjän palveluista vaikuttivat positiivisesti osallistumiseen. Kukaan osallistuneista ei vastannut olevansa väitteestä eri mieltä, joten voidaan olettaa, että tapahtuman mainonnassa onnistuttiin. Mainonnassa pyrittiin kertomaan tapahtuman sisällöstä keskeisimmät asiat ja tarjoamaan perheille matalan kynnyksen kohtaamispaikkaa tuen saamiselle.

Väittämä B. Minut otettiin tapahtumassa ystävällisesti vastaan.

Vastaajista 3/4 kertoivat olevansa väitteestä täysin samaa mieltä. Vastaajista 1/4 vastasivat olevansa samaa mieltä siitä, että heidät otettiin tapahtumassa ystävällisesti vastaan. Tavoitteena oli, että jokainen osallistuja huomioidaan ja jokaista perhettä tervehditään sekä heille tarjotaan mahdollisuus esittäytymiseen. Alussa tarjottu tervetulojuoma ja tervetulo puhe käynnisti järjestäjien mielestä tapahtuman luonnollisesti sekä asiaan kuuluvasti. Lisäksi tapahtuman kulkua ja Voimanpesän yritystoimintaa avattiin vielä voimistelusalissa yhteisesti, joten jokaiselle osallistujalle kerrattiin vielä, millainen tapahtuma Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen on. Väittämän vastausten perusteella voidaan todeta, että tavoitteessa onnistuttiin ja osallistujat saivat hyvän vastaanoton.

Väittämä C. Lapseni huomioitiin tapahtumassa.

Samaa mieltä väittämän kanssa olivat 3/4 osallistujista. Loput 1/4 vastasivat olevansa täysin samaa mieltä siitä, että oma lapsi huomioitiin tapahtumassa. Koska kyseessä oli koko perheen tapahtuma, ovat väittämän vastaukset tavoitteiden täyttymisen kannalta tärkeitä. Kukaan vastaajista ei vastannut olevansa eriävää mieltä väitteen kanssa, joten voidaan olettaa, että tapahtumassa onnistuttiin huomioimaan lapset. Myös järjestäjien mielestä asiassa onnistuttiin ja lapset innostuivat tapahtuman aktiviteeteista.

Väittämä D. Sain tukea minun ja lapseni välisen vuorovaikutussuhteen kehittymiseen.

Lomakkeeseen vastanneista osallistujista 3/4 olivat samaa mieltä siitä, että vanhemman ja lapsen väliseen vuorovaikutussuhteen kehittymiseen sai tapahtumassa tukea. Vastaajista 1/4 olivat väitteen kanssa täysin samaa mieltä. Tapahtuman tavoitteena oli antaa perheille tukea vuorovaikutussuhteisiin ja vastausten perusteella tavoite saavutettiin.

Väittäjä E. Sain teoriatietoa vuorovaikutussuhteen tärkeydestä.

Täysin samaa mieltä väitteen kanssa vastasivat olevansa 2/4 osallistujista. Niin samaa mieltä- kuin en samaa tai eri mieltä-vastausvaihtoehdot saivat 1/4 kaikista vastauksista. Väittäjän ja tapahtuman tavoitteen kannalta vastaukset olivat positiivisia. En samaa tai eri mieltä sai 1/4 vastauksista, joten vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutussuhteen tärkeyttä olisi voinut painottaa tapahtumassa vieläkin enemmän.

Väittäjä F. Ohjelma oli sopivaa 1 – 5-vuotiaille.

Osallistujista täysin samaa mieltä väittäjän kanssa olivat 2/4. Samaa mieltä siitä, että tapahtuman ohjelma sopi ikäryhmän lapsille vastasi olevansa 2/4 osallistujista. Vastausten perusteella voidaan tulkita, että tapahtumaan valikoidun asiakasryhmän ikä ja sitä vastaava ohjelma oli onnistunut. Tapahtumassa pystyttiin huomioimaan 1 – 5-vuotiaiden ikäryhmä ja järjestämään ikäryhmälle sopivaa aktiviteetit.

Väittäjä G. Ohjelma soveltui myös aikuisille.

Väitteen kanssa täysin samaa mieltä vastasivat olevansa 2/4 osallistujista. Toiset 2/4 vastaajista vastasivat väitteeseen olevan samaa mieltä. Väittäjän vastaustulokset ovat samanlaiset kuin väittäjän F. Voidaan siis todeta, että tapahtumassa osattiin huomioida lasten lisäksi myös vanhemmat.

Väittäjä H. Tilaisuuden kesto oli sopivan pituinen.

Väitteen kanssa samaa mieltä olivat 2/4 vastanneista. Täysin samaa mieltä väitteen kanssa vastasivat olevansa 1/4 vastaajista. En samaa tai eri mieltä vastasivat olevansa myös 1/4 vastanneista.

Palautelomakkeen avoimet kysymykset

Palautelomakkeen kaikkiin avoimiin kysymyksiin oli pääsääntöisesti vastattu. Avoimille kysymyksille ominaista on, että niihin jätetään vastaamatta (Heikkilä 2014, 47.) Vain yhdessä palautelomakkeessa oli jätetty yhteen kysymyksistä vastaamatta. Voidaan siis päätellä, että palautelomake oli hyvin laadittu. Kuitenkin neljän perheen vastauksista saatiin luotettava palautemäärä ja kaikki vastaukset otetaan raportoinnissa huomioon.

Kysymys 2. Saitko uutta tietoa vuorovaikutuksesta, jos niin mitä?

”Sain, oli positiivista kuulla, että varhaiset lapsuudessa tapahtuvat fyysiset kontaktit vaikuttavat aikuisiälle saakka”

”Oli kiva kuulla, että eroahdistus on normaalia oman lapsen ikäisellä ja se kertoo turvallisuudesta kiintymyssuhteesta.”

Kysymys 3. A. Mikä tapahtumassa onnistui?

"Leikkihetket, ruokailu."

"Puuro oli hyvää, keskustelut monipuolisia."

"Kokonaisuus, kiva kun oli yhteistä ja -erikseen toimintaa."

"Ohjelmatarjonta oli monipuolista."

Kysymys 3. B. Mitä kehittäisit tapahtumassa?

"Vuorovaikutustaidoista olisi voinut kuulla enemmänkin, mutta aika ei riittänyt. "

"Pidempi Satuhieronta, enemmän askartelua. "

"Juttua riittäis pitempäänkin. "

"Enemmän myös 1 v. lapsen kanssa sopivaa tekemistä."

Kysymys 3. C. Oliko tapahtumaan helppoa osallistua lapsen tai lapsen kanssa?

"Teoriaosuus oli haastava noin pienen lapsen kanssa kuin itsellä. "

"Oli helppo ja lapsi nautti kovasti. "

"Minulla ei ollut omaa lasta mukana."

"Kyllä. "

Kysymys 3. D. Mieluisin asia tapahtumassa?

"Ruoka, Satuhieronta, herneiden viljely, askartelu. "

"Luento/keskustelu. "

"Satuhieronta."

"Satuhieronta, rentoutuminen ja musiikki. "

Kysymys 4. Mistä sait tietää tapahtumasta?

"Tuttavan kautta. "

"Pyydettiin onneksi."

"Katjalta ja Facebookista."

"Facebookista."

Kysymys 5. Muuta palautetta:

"Herneiden viljely oli kekseliäs idea ja purkkien askartelu mukavaa, luovaa, rauhoittavaa tekemistä. Lapsi jännitti Satuhierontaa, mutta tilaisuuden päätteeksi sanoi, että oli kivaa ja olisi voinut kestää pidempään. Tykkäsi tehdä hierontaa isälle ja köllötellä vanhempien välissä lattialla. "

"Kivaa oli. Kiitos!"

”Oli mukavaa, että tilaisuudessa oli riisipuurotarjoilu. ”

”Kiitos kivasta tapahtumasta. Toivottavasti tämän tapaisia tulee jatkossa lisää. ”

Avoimien kysymysten vastausten ansiosta tapahtuman aikana esille tulleelle suulliselle palautteelle saatiin vahvistusta. Tapahtuman aikana välittyi kuva siitä, että tapahtumaan valitut aktiviteetit olivat onnistuneita ja palautteen mukaan osaa toivottiin olevan enemmänkin. Aktiviteetit olivat palautteen mukaan osallistujille ja 1 – 5-vuotiaille pääsääntöisesti sopivia, mutta 1-vuotiaan lapsen kanssa osallistuminen oli ajoittain haastavaa. Vuorovaikutuskeinoja oli helppo käsitellä perheiden kanssa, mutta vuorovaikutuksesta ja sen tärkeydestä olisi voinut keskustella enemmän. Aktiviteettien sekä keskustelun avulla onnistuttiin kuitenkin tukemaan vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen kehittymistä.

6.6.2 SWOT-analyysin käsittely

Kehittämistyön työsuunnitelmaan laaditussa SWOT-analyysissä (kaavio 2) arvioidaan ja havainnollistetaan kehittämistyötä ja työn tuotosta Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen-tapahtumaa. SWOT-analyysia tarkastelemalla voidaan myös selvittää, onnistuttiinko esimerkiksi heikkouksia muuttamaan vahvuuksiksi tai vältettiinkö uhat (Lindroos ja Lohivesi 2010, 219-220.). Suunnitelmavaiheessa tehtyä analyysia voidaan verrata palautelomakkeiden vastauksiin ja järjestäjien kokemuksiin tapahtuman jälkeen.

SWOT-analyysin sisäisiin asioihin ja vahvuuksiin kuuluivat toimiva yhteistyö järjestäjien eli toimijoiden välillä ja sekä tapahtuman monipuolisuus (kaavio 2). Järjestäjien oman kokemuksen mukaan yhteistyö toimi hyvin suunnitelmavaiheesta toteutusvaiheeseen asti ja yhteistyö oli helppoa sekä luontevaa. Tapaamiset saatiin hyvin sovittua ja molempien toimijoiden tavoitteita kuunneltiin prosessin aikana. Tapahtuman monipuolisuus nimettiin myös vahvuuksiin ja osallistujien palautteiden perustella monipuolisuus konkretisoitui tapahtumassa vahvuudeksi. Ohjelma oli sopivaa niin vanhemmille kuin lapsille. Työn heikkouksiksi nimettiin suunnitteluvaiheessa runsas informaation ja tiedon määrä (kaavio 2). Ennen tapahtumaa informaation määrää tapahtumassa pohdittiin työn tilaajan kanssa. Suuri määrä tutkittua tietoa olisi voinut tuntua vanhemmista raskaalta ja tapahtuman keskusteluhetkessä pyrittiin keskittymään osallistujien omiin kokemuksiin ja kertomaan teoreettinen tausta tapahtuman ohjelman taustalla. Heikkous muuttui työssä vahvuudeksi, sillä palautteissa on mainittu, että keskustelu koettiin mieleisenä asiana ja siihen olisi perheiden mukaan voinut käyttää jopa enemmän aikaa.

Analyysin ulkoisiin tekijöihin kuuluvat mahdollisuudet ja uhat (kaavio 2). Palautelomakkeiden perusteella osallistujat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä ja tapahtumassa oli hyvä ilmapiiri järjestäjien ja perheiden välillä. Tietoisuus lisääntyi palautteiden perusteella ja työn tilaajan kohtasi myös uusia asiakkaita tapahtuman ansiosta. Uhaksi analyysin suunnitelmavaiheessa määriteltiin pieni osallistujajoukko. Alkuperäisen suunnitelman mukaisesti tapahtuma olisi ollut määrä järjestää maaliskuussa 2020. Tapahtumaan ilmoittautui kuusi perhettä, mutta ajankohdan muuttuessa lopulta 9.9.2020 järjestettyyn tapahtumaan ilmoittautui ja osallistui neljä perhettä. Tavoitteena oli, että tapahtumaan olisi osallistunut 5-10 perhettä, joten uhka osattiin arvioida oikein. Toisaalta COVID-19-viruksen mahdollisen leviämisen kannalta pienempi osallistujamäärä positiivinen asia. Pienen osallistujamää-

rän ansiosta asiakkaiden oli turvallisempi osallistua tapahtumaan ja mahdollisen tartunnan ilmetessä osallistujiin saadaan helpommin yhteys. Tartuntoja ei ilmennyt ja jokainen osallistuja oli tapahtumaan osallistuessaan.

7 POHDINTA

Kehittämistyön vaiheita kuvaavassa kaaviossa (kaavio 1) esitellään viimeistelyvaihe. Tässä työssä viimeistelyvaiheeseen kuuluvat kehittämistyön raporttiosuuden viimeistelyn lisäksi pohdinta. Pohdinnassa käsitellään kehittämistyön eettisyyttä ja luotettavuutta, tuotoksen hyödynnettävyyttä ja kehittämisideoita sekä kehittämistyön prosessia ja ammatillista kasvua.

Kehittämistyön tarkoituksena oli järjestää vuorovaikutusta vanhemman ja lapsen välillä tukeva tapahtuma. Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen-tapahtumassa vanhemman ja lapsen vuorovaikutusta lähestyttiin vuorovaikutuskeinoja sisältävien aktiviteettien muodossa, joita tapahtumaan osallistuvat voivat hyödyntää myös omassa arjessaan. Tietoa vuorovaikutuksesta tapahtumassa jaettiin keskustelun, kosketuksen, musiikin ja kuvataidemenetelmien keinoin.

Tämän kehittämistyön tavoitteena oli lisätä vanhempien ja lapsien vuorovaikutusta sekä tukea vuorovaikutuksen kehittymistä. Kohteena olivat 1 – 5-vuotiaat lapset ja heidän vanhempansa. Tavoitteena oli myös luoda matalan kynnyksen tapahtuma, jossa osallistujat otetaan lämpimästi vastaan ja niin vanhemmat kuin lapset pyritään huomioimaan. Lisäksi kehittämistyön tavoitteena oli hyödyntää tapahtumaa ja sen saamaa palautetta osana Voimanpesän hyvinvointipalveluja. Tavoitteena oli myös tehdä Voimanpesä tutuksi lapsiperheille sekä kartoittaa vanhempien tarvetta vastaavanlaisille tapahtumille ja hyvinvointipalveluille.

Tapahtuma sisälsi teoriatietoa vuorovaikutuksesta ja vuorovaikutuskeinoista, joiden avulla vanhemmat voivat myös omassa arjessa kehittää vuorovaikutusta omaan lapseen. Kehittämistyön tavoitteissa onnistuttiin ja vanhempien ja lapsien vuorovaikutusta sekä sen kehittymistä onnistuttiin tapahtumassa tukemaan. Tapahtumassa kerätyn palautteen perusteella myös tarvetta ja kysyntää vastaavanlaiselle toiminnalle olisi.

Vanhemmuutta tukevat ohjelmat ovat osa perheiden tukimuotoja ja niiden lisäksi tulisi olla tarjolla myös muita palveluita. (Karjalainen, Santalahti ja Sihvonen 2016.) Vuorovaikutusta vanhemman ja lapsen välillä tukeva Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen-tapahtuma on hyvä esimerkki vanhemmille tarjottavista palveluista. Tapahtumassa hyödynnettiin kiintymyssuhdeteoriaa osana teoriataustaa. Kiintymyssuhdeteorian hyödyntäminen tapahtumassa oli hyödyllistä, sillä kiintymyssuhteesta ja mentaalisaatiokyvystä oltiin kiinnostuneita. Monelle osallistujista asiat olivat kaukaisesti tuttuja ja esimerkiksi vuorovaikutuksen sekä kiintymyssuhteen käsittely lasten neuvolassa oli jäänyt vähäiseksi. Kiintymyssuhdeteoriasta keskustellessa syntyi paljon keskustelua ja kertomuksia muun muassa oman lapsen kiintymyskäyttäytymisestä. Mentalisaatio oli terminä vieraampi käsite osallistujille ja moni vanhemmista oli kiinnostunut kuuulemaan, miten vuorovaikutusta lapsen kanssa voi mentalisaation keinoin tukea. SWOT-analyysissä (kaavio 2) tapahtuman heikkoudeksi nimettiin suuri informaation määrä. Tapahtumassa jaetusta tiedosta ja keskusteluhetkestä oltiin innostuneita sekä aikaa keskustelulle toivottiin lisää. Tavoitteessa lisätä vanhempien ja lapsien vuorovaikutusta sekä tukea vuorovaikutuksen kehittymistä siis onnistuttiin ja tapahtumasta pystyttiin luomaan matalan kynnyksen tukimuoto perheille.

Perheet osallistuivat aktiivisesti myös tapahtuman muuhun ohjelmaan ja osallistujaryhmän ohjaaminen oli luontevaa. Ryhmän ohjauksessa oli hyötyä avainhenkilöiden ohjaustaidoista, yrittäjän koulu-

tuksesta hyvinvointivalmentajana ja liikunnan opettajana sekä työn tekijän ohjaamiskokemuksesta niin sosiaali- ja terveysalalla kuin liikunnanohjaajana. Osallistujien mielenkiinto herätettiin alkuorientaatiolla eli tervetuloiltoiltoilla ja esittäytymisellä sekä alkulämmittelyllä. Innostuksen syntymisellä ja mielenkiinnon heräämisellä pyrittiin välttämään ajatus ryhmätyöskentelystä epämiellyttävänä suorituksena (Huhtinen-Hilden ja Karjalainen 2019, 97-98). Tässä onnistuttiin ja perheet osallistuivat jatkaiseen aktiviteettiin.

Tapahtuman ohjelma pyrittiin suunnittelemaan niin, että ohjelma oli muuttuvaa ja leikinomaista. Myös kuvakirjoja ja hyödynnettiin aktiviteeteissa, joten myös pienimmät lapset ja heidän kielellinen kehityksensä huomioitiin. (Huhtinen-Hilden ja Karjalainen 2019, 97-98.) Palautteiden perusteella aktiviteetit olivat lapsille sopivia, mutta osallistuminen 1-vuotiaan kanssa tapahtumaan ajoittain haastavaa, vaikka pienemmät lapset yritettiin huomioida. Tapahtuman kokonaisuuteen oltiin palautelomakkeen vastausten mukaan tyytyväisiä. Toimijoiden kesken mietittiin kuitenkin, oliko tapahtuman pituus 1-vuotiaalle lapselle liian pitkä. Toisaalta palautteen perusteella myös aktiviteetit olisivat voineet olla myös pienimmille lapsille sopivampia.

7.1 Kehittämistyön eettisyys ja luotettavuus

Kehittämistyön tekijän on hallittava työssään eettisen ennakoarvioinnin lähtökohdat, ennakoiti ja tarpeellisuus. Lisäksi tekijän on hallittava hyvä tieteellinen käytäntö, tieteellisen käytännön vastuut sekä yleiset periaatteet ihmisiin kohdistuvassa tutkimuksessa. (Ammattikoulujen rehtorineuvosto Arene ry 2019, 5.) Eettistä ennakoarviointia ei työssä tarvittu, sillä työssä ei toteutettu tutkimusta, eikä henkilötietoja käsitelty (Mt. 11). Kehittämistyössä noudatettiin tieteellistä käytäntöä, jonka ansiosta myös työn tuotos on tuotettu käytäntöjä noudattaen. Eettisyyttä kehittämistyössä tarkasteltiin sen kaikissa vaiheissa ja esimerkiksi tietosuojan sekä tapahtumaan liittyvät seikat huomioitiin jo työn suunnitteluvaiheessa.

Kehittämistyö valmistui yhteistyössä hyvinvointiyritys Voimanpesän kanssa. Vaikka Voimanpesä ei vastaa sosiaali- ja terveysalan palveluista, käytetään työn eettisessä pohdinnassa niin valtakunnallisen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE:n eettisiä suosituksia sosiaali- ja terveysalalle sekä Kättilöiden kansainvälistä eettistä ohjeistoa. Kättilön ammattietiikan kulmakiviin kuuluvat ihmisarvo, asiakkaan oikeuksien huomioon ottaminen ja ihmiskäsitys. Myös ETENE:n eettisten ohjeiden mukaan asiakkaiden ihmisarvoa ja perusoikeuksia kunnioitetaan ja lähtökohtana toiminnalle on asiakkaan etu. Lisäksi toimijan ja asiakkaan välinen vuorovaikutus on inhimillistä ja arvostavaa. Ammatilainen myös vastaa eettisten ohjeiden mukaan palveluiden laadusta ja vastuullisista päätöksistä osana palveluita. (ETENE 2012, 6; Suomen kättilöliitto 2004.) Kehittämistyön tarkoituksena oli järjestää vuorovaikutusta vanhemman ja lapsen välillä tukeva tapahtuma. Tapahtumalla kehitettiin Voimanpesä-yrityksen palveluita, mutta myös tapahtuman ja toiminnan lähtökohtana oli asiakkaan etu.

Perusteet työn toteuttamiselle olivat vanhempien ja lasten vuorovaikutuksen tukeminen ja tapahtumassa kerätyn palautteen perusteella kehittämistyön tekeminen oli tarpeellista. Ennen tapahtumaa jouduttiin kuitenkin toimijoiden kesken pohtimaan, onko tapahtuman toteuttaminen tarpeellista COVID-19-epidemian vuoksi (THL 2020-09-30). Vaikka tapahtumaan kehoitettiin osallistumaan terveen-

nä, oli tapahtuman järjestäminen riski ja koronaviruksen leviäminen mahdollista. Tapahtuman järjestämisessä huomioitiin myös voimassa olleet kokoontumisrajoitukset (Aluehallintovirasto 2020). Toisaalta pandemian ja eristäytymisen aiheuttamaa eristäytymistä ja synkkiä koronaemootioita sekä pelkoja pystyttiin turvallisen ja ihmiskeskeisen tapahtuman ansiosta lievittämään. Myöskään perheiden tarve tuelle tai arjen lepohetkille ei pandemian vuoksi ole vähentynyt, sillä lapset viettivät suureen osan vuoden 2020 keväästä etäopetuksessa tai poissa päiväkodista. (ETENE 2020, 7-9.) On siis selvää, että muuttuneen arjen keskellä tuen tarjoaminen perheille on tärkeää ja esimerkiksi vanhemman sekä lapsen vuorovaikutuksen tärkeys korostuu, kun arki muuttuu ja lapsi viettää suuremman ajan kotona. On vaikea ajatella, oliko tapahtuman järjestäminen eettisesti ajateltuna oikein vai väärin. Palautteiden perustella tapahtuma oli onnistunut ja perheillä on tarvetta matalan kynnyksen tuelle. Toisaalta tapahtuman vuoksi COVID-19-virus olisi voinut levitä.

Kehittämistyöhön haluttiin ajankohtaista ja luotettavaa tietoa valikoidusta aiheesta. Tutkittu tieto vanhemmuudesta sekä vanhemman ja lapsen välisestä vuorovaikutussuhteesta oli kehittämistyön kannalta merkittävää. Tapahtumassa käsiteltiin ja jaettiin työhön kerättyä teoretista tietoa, joten perheille jaetun tiedon tuli olla luotettavaa. Kehittämistyössä pyrittiin välttämään toissijaisia sekä yli kymmenen vuotta vanhoja lähteitä ja tutkimuksia. Osa alkuperäislähteistä on julkaistu useampi vuosikymmen sitten ja myös esimerkiksi 2000-luvun julkaisuja on käytetty työssä. Koska työssä käytettiin hoitotieteen julkaisujen ja tutkimusten lisäksi myös esimerkiksi kasvatustieteiden ja psykologian tutkimuksia, vaikutti tämä valittujen julkaisujen ikään. Luotettavien ja kehittämistyön kannalta käyttökelpoisten tutkimusten etsiminen oli ajoittain vaikeaa. Työhön käytetyt lähteet valittiin kuitenkin lähdekriittisesti ja luotettavista tietolähteistä. Näitä tietolähteitä olivat esimerkiksi Google Scholar-, Pubmed-, Medic- sekä Duodecim-terveysportti-tietokannat sekä painettu kirjallisuus. Työn luotettavuutta olisi lisännyt tiedonhaun menetelmien erittely raporttiosuudessa. Kehittämistyössä käytetyt lähteet kuitenkin merkittiin kehittämistyön raporttiosuuteen Savonia-ammattikorkeakoulun lähdeviitteiden merkitsemisohjeiden mukaisesti.

Kehittämistyön raporttiosuudessa tuotiin työn vaiheet mahdollisimman tarkasti ja selkeästi esille. Vaihteen kuvattiin konstruktivistisen mallin avulla (Salonen 2013, 16). Mallia havainnollistettiin myös visuaalisesti (kaavio 1) ja mallin vaiheet sekä niiden tarkoitukset kerrottiin raporttiosuudessa. Raporttiosuus on todenmukainen ja tapahtuman arvioinnissa käytetty palaute kerättiin lomakkeista sellaisenaan. Kehittämistyön sisältö on valikoitu niin, että se pysyisi ajan tasaisena ja tapahtumaa pystyisi mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään yrityksen palveluissa. Tapahtuman käyttö- ja päivitysoikeudet luovutettiin Voimanpesä, Johanna Havas-yritykselle. Tämän ansiosta Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen-tapahtuman ja asiakkaille jaettavan tiedon on mahdollista pysyä luotettavana ja ajankohtaisena.

7.2 Kehittämistyön hyödynnettävyys ja kehittämisideat

Kehittämistyö on julkinen asiakirja ja se julkaistaan opinnäytetyötietokanta Theseuksessa, jossa se on saatavilla kaikille Theseuksen käyttäjille. Kehittämistyön tuotos Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen-tapahtuma toimii työn tilaajalle Voimanpesä, Johanna Havas-yritykselle mallina vastaavilaisille tapahtumille ja tilaajalla on käyttöoikeudet kyseisen tapahtuman järjestämiseen uudelleen. Li-

säksi tuotoksen ja kehittämistyöhön kerätyn palautteen avulla tilaaja pystyy arvioimaan, kannattaako kyseistä tapahtumaa toteuttaa uudestaan.

Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen tapahtuman jälkeen työn tilaajan kanssa käytiin läpi tapahtumasta saadut palautelomakkeet ja työn hyödynnettävyys osana yrityksen palveluja. Työn tavoitteiksi asetettiin kehittämistyön suunnitteluvaiheessa vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen tukeminen. Palautteiden perusteella osallistujat kokivat saaneensa tukea vuorovaikutussuhteeseen lapsen kanssa ja tapahtuman aikana jaetusta teoriatiedosta oltiin kiinnostuneita. Tapahtumasta onnistuttiin palautteiden perustella luomaan matalan kynnyksen tapahtuma, jossa osallistujat otettiin lämpimästi vastaan ja niin vanhemmat kuin lapset huomioitiin. Näissä tavoitteissa onnistuttiin ja positiivisen palautteen perusteella yrittäjä voi lisätä kyseisen tapahtuman osaksi yrityksen palveluita. Lisäksi palautteen keräämisen ansiosta onnistuttiin kartoittamaan vanhempien tarvetta vastaavanlaisille tapahtumille ja hyvinvointipalveluille. Kehittämistyön tavoitteissa siis onnistuttiin ja työn tilaaja pystyy oman näkemyksensä mukaan hyödyntämään kehittämistyön tuotosta myös jatkossa osana yritystoimintaa.

Työn tilaajan näkökulmasta oli positiivista, että palautteissa toivottiin vastaavanlaisia tapahtumia lisää ja teoriatietoa aiheesta olisi haluttu kuulla enemmän. Tulevaisuudessa tapahtuman ohjelmaa (kuvio 1) ja ohjelmaan sisältyneitä teoriatiedon osa-alueita ja eri aktiviteetteja voisi pilkkoa useammalle eri päivälle ja muuttaa tapahtuma kurssimuotoon. Näin ohjaajana pystyisi tutustumaan osallistujiin paremmin ja eri vuorovaikutuskeinoille sekä niiden läpikäymiselle olisi enemmän aikaa. Työn suunnitelmavaiheessa nousi työn hyödynnettävyyden kannalta esille tapahtuman järjestäminen myös muualla kuin yrittäjän omissa tiloissa. Tapahtuman järjestämisen jälkeen oli selkeää, että tapahtuman pystyisi sellaisenaan järjestämään uudestaan tilassa, jossa on myös keittiö ruuan valmistusta varten. Jos tapahtumasta jättäisi ruokailun pois, selvittäisiin myös vähemmällä toimijamäärällä ja tapahtumaympäristö esimerkiksi ulkopaikkakunnalta olisi helpompi löytää. Tilaaja pohtikin tapahtuman järjestämisen jälkeen, että Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen-tapahtumaa voisi markkinoida ja tarjota esimerkiksi lähiseutujen kunnille, neuvoloille, varhaiskasvatuksen työntekijöille tai Mannerheimin lastensuojeluliitolle kurssimuotoisena.

Jatkotutkimuksena tai kehittämistyöideana voisi esimerkiksi olla Idätä ilolla -panosta vuorovaikutukseen-tapahtuman aiheeseen pohjautuva useamman kerran kurssi. Kurssin myötä osallistujille voisi toteuttaa esimerkiksi kyselytutkimuksen kurssin sisällöstä. Toinen jatkotutkimusaihe tai kehittämistyön idea voisi olla tapahtuma, joka käsittelee varhaista vuorovaikutusta ja kohteena olisivat lasta odottavat vanhemmat. Hyvä vaihtoehto kehittämistyölle olisi myös Idätä ilolla – panosta vuorovaikutukseen-tapahtuman kaltainen vuorovaikutusilta vanhemmille ja vanhemman ikäryhmän lapsille.

7.3 Kehittämistyön prosessi ja ammatillinen kasvu

Haastavaksi kehittämistyön prosessissa koin sopivien lähteiden etsimisen. Lähteiden etsimiseen kului aikaa. Ajoittain tapahtuman aiheelle hyödyllisiä ja luotettavia lähteitä oli vaikeaa löytää. Tämä hidasti alussa kehittämistyön etenemistä, mutta opin kuitenkin käyttämään laajasti erilaisia tietolähteitä. Kehittämistyön prosessi oli muilta osin sujuva ja sen jokaisessa vaiheessa olivat mukana työn avainhenkilöt, yrittäjä ja työn tekijä. Myös SWOT-analyysissä (kaavio 2) tapahtuman ja työn vahvuuksien

kuului toimiva yhteistyö avainhenkilöiden eli järjestäjien välillä. Mielestäni yhteistyö onnistui kehittämistyön prosessin aikana hyvin ja molempien edut ja toiveet pyrittiin toteuttamaan. Oman näkemykseni mukaan myös tapahtuman muiden toimijoiden, vapaaehtoistyöntekijöiden, kanssa toteutettu yhteistyö sujui hyvin. Tapahtuman aikana hyvään ohjaukseen ja onnistuneeseen yhteistyöhön vaikutti positiivisesti panostus suunnitelmavaiheeseen ja huolellisesti laadittu työsuunnitelma. Tapahtuman alkuperäisen suunnitelman aikataulu kärsi valmiuslain ja kokoontumisrajoitusten vuoksi. Tapahtuma onnistuttiin kuitenkin järjestämään vielä saman vuoden aikana. Lisäksi tapahtuma toteutettiin turvallisesti, kun osallistujamäärä pysyi pienenä.

Savonia-ammattikorkeakoulussa opinnäytetyön osaamistavoitteisiin kuuluu muun muassa oman ammatillisen kehittymisen kannalta sopiva opinnäytetyönaiheen valinta, työelämäläheisen kehittämistyön suunnittelu ja toteutus sekä omalle ammattialalle ja opinnäytetyöhön soveltuvien kehittämismenetelmien käyttö. (Savonia s.a.a.) Ammattikorkeakoulusta valmistuva kättilö saa opinnot suoritettuaan todistuksen niin kättilön kuin sairaanhoitajan tutkinnosta. Kättilö on hoito- ja kättilötyön asiantuntija. Kättilö ja sairaanhoitaja esimerkiksi kehittävät ja toteuttavat yksilön, perheen ja yhteisön hoitotyötä. Hoitotyö on terveyttä edistävää sekä ylläpitävää, kuntouttavaa, parantavaa ja sairauksia ehkäisevää. Koulutuksen lähtökohtien mukaan sekä kättilö että sairaanhoitaja voivat osallistua hoitotyön edistämisen ja julkisissa tai yksityisissä organisaatioissa työskentelyn lisäksi myös hyvinvointipalvelujen kehittämiseen ja yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Hoito- ja kättilötyötä ohjaavat hoito- ja kättilötyön arvot, eettiset periaatteet, voimassa oleva sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö sekä ohjeet, että terveystieteelliset säädökset ja linjaukset. (Savonia s.a.b.)

Kehittämistyötä tehdessä on ollut mahdollista oppia monia kättilön ammattitutkintoon liittyviä osaamisalueita. Esimerkiksi pystyin toteuttamaan opinnäytetyön osaamistavoitteisiin kuuluvat työn aiheen valinnan ja kehittämistyön suunnittelun sekä toteutuksen tämän kehittämistyön kohdalla. Tekemällä kehittämistyön yksityisyritykselle sain kokemusta hyvinvointipalveluiden kehittämisestä ja vahvistusta työyhteisötaitoihin. Ammatillinen kehittymiseni oli myös työn tuoman vastuun ja sitoutumisen kannalta mahdollista. Kehittämistyön aikana opitut asiat ovat hyödyllisiä kättilön ja sairaanhoitajan työssä opetussuunnitelman perusteella (Savonia s.a.b.). Muun muassa asiakkaiden ohjaaminen, vuorovaikutuksesta ja sen tärkeydestä puhuminen asiakaskontakteissa ja vastuun ottaminen kuuluvat hoitajan työhön. Sain kehittämistyön tekemisen aikana kokemusta ohjaamisesta monipuolisesti. Tapahtumassa ohjasin niin lapsia kuin aikuisia. Ohjaustilanteet tapahtuivat sekä erillään että yhdessä. Sain myös kartutettua tietouttani vanhempien ja lasten välisestä vuorovaikutuksesta ja tiedon jakamisesta kokemusta, joten työn jälkeen vuorovaikutuksesta kertominen voi olla helpompaa työelämässä. Erityisesti kättilön työssä tärkeää on perhekeskeisyyden toteutuminen, joten tapahtumassa karttuneen ohjauskokemuksen ansiosta perheille on helpompaa tarjota osana hoitoprosessia heidän tarvitsemansa tieto ja tuki (Suomen kättilöliitto 2004.) Lisäksi työn aikana opittu vastuun ottaminen voi rohkaista minua tulevaisuudessa osallistumaan hyvinvointipalveluiden kehittämiseen ja yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

LÄHTEET

- ARENE RY 2019. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset [verkkojulkaisu]. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosti Arene ry. [Viitattu 2020-02-28.] Saatavissa: https://moodle.savonia.fi/pluginfile.php/811083/mod_book/chapter/11309/EETTISET%20ARENE%202020.pdf
- ALUEHALLINTOVIRASTO 2020. Tiedotteet 2020. Heinäkuussa kokoontumisrajoitus edelleen 50 henkeä, suuremmat yleisötilaisuudet mahdollisia erityisjärjestelyin [verkkojulkaisu]. Aluehallintavirasto. [Viitattu 2020-10-30.] Saatavissa: <https://www.avi.fi/web/avi/-/heinakuussa-kokoontumisrajoitus-edelleen-50-henkea-suuremmat-yleisotilaisuudet-mahdollisia-erityisjarjestelyin>
- BOWLBY, John 1982. Attachment and loss. Volume 1 Attachment [verkkodokumentti]. New York: Basic Books. [Viitattu 2020-01-09.] Saatavissa: <https://www.abebe.org.br/files/John-Bowlby-Attachment-Second-Edition-Attachment-and-Loss-Series-Vol-1-1983.pdf>
- BOWLBY, John 1980. Attachment and loss. Volume 2 Separation anxiety and anger [verkkodokumentti]. New York: Basic Books. [Viitattu 2020-01-09.] Saatavissa: <https://www.abebe.org.br/files/John-Bowlby-Separation-Anxiety-And-Anger-Attachment-and-Loss-Vol-2-1976.pdf>
- BRODIE, Roderick, ILIC, Ana, JURIC, Biljana ja HOLLEBEEK, Linda 2013. Consumer Engagement in a Virtual Brand Community. *Journal of Business Research* 66, 105 - 114.
- CACCIATORE, Raisa, INGMAN-FIBERG, Susanne, LARU, Suvi ja PEKKOLA, Jussi. Kosketuksen merkityksestä [verkkojulkaisu]. Helsinki: Väestöliitto. [Viitattu 2020-01-08.] Saatavissa: https://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/pienten_lasten_vanhemmat/lapsijaseksuaalisuus/usein-kysytyt-kysymykset/lapsen-itsetyydytys-tai-unnutus/kosketuksen-merkityksesta/
- CYR, Chantal, DUOBOIS-COMTOIS, Karine ja MOSS, Ellen 2008. Les conversations mère-enfant et l'attachement des enfants à la période préscolaire [verkkodokumentti]. Canadian Psychological Association. [Viitattu 2020-01-12.] Saatavissa: https://www.researchgate.net/publication/232566786_Les_conversations_mere-enfant_et_l'attachement_des_enfants_a_la_periode_prescolaire_Mother-child_conversations_and_attachment_of_children_in_the_pre-school_period
- DOYLE, A ja MARKIEWICZ, D 1996. Parents' interpersonal relationships and children's friendships. Teoksessa BUKOWSKI, William, NEWCOMP, Andrew, HARTUP, Willard (toim.) *The Company they keep. Friendship in childhood and adolescence*. New York: Cambridge University Press, 115-136.
- ECKERDAL, Patricia ja MERKER, Björn 2009. 'Music' and the 'action song' in infant development: An interpretation. Teoksessa MALLOCH, Stephen ja TREVARTHEN, Colwyn (toim.) *Communicative musicality: Exploring the basis of human companionship*. New York: Oxford University Press.
- EKLUND, Kenneth ja HEINONEN, Jaana 2011. Lapsen itsesäätelyn tukeminen arjessa. Teoksessa ARO, Tuija ja LAAKSO, Marja-Leena (toim.) *Taaperosta taitavaksi toimijaksi. Itsesäätelytaitojen kehitys ja tukeminen*. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti, 216-235.

ETENE 2020. COVID-epidemiaan eettinen arviointi [verkkajulkaisu]. Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE. Sosiaali- ja terveysministeriö. [Viitattu 2020-11-12.] Saatavissa: https://etene.fi/documents/1429646/44956485/ETENE_Covid-19-epidemiaan+eettinen+arviointi.pdf/f775f172-3878-d5a9-22a3-34b8f256e06a/ETENE_Covid-19-epidemiaan+eettinen+arviointi.pdf?t=1605084741325

ETENE 2012. Etiikan tila sosiaali- ja terveysalalla [verkkajulkaisu]. Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE. Sosiaali- ja terveysministeriö. [Viitattu 2020-11-12.] Saatavissa: <https://etene.fi/documents/1429646/1559054/ETENE-julkaisuja+35+Etiikan+tila+sosiaali-+ja+terveysalalla.pdf/b02f3efc-c92b-456f-a97a-2a524ef3b2f9/ETENE-julkaisuja+35+Etiikan+tila+sosiaali-+ja+terveysalalla.pdf>

FORSBERG, Hannele 2003. Kriittistä näkökulmaa jäljittämässä. Teoksessa FORSBERG, Hannele ja NÄTKIN, Ritva (toim.) Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä. Helsinki: Gaudeamus, 7–15.

HAKKARAINEN, Tuula ja HYVÄRINEN, Marja-Leena 1999. Puheviestintää oppimaan. Kielikeskusmateriaalia n:o 121. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.

HAKKARAINEN, Pentti, BREDIKYTE, Milda. (2013). Kehittävän leikkipedagogiikan perusteet. Majavesi: Kogni.

HAUTAMÄKI, Airi 2001. Kiintymyssuhdeteoria – teoria yksilön kiinnittymisestä tärkeisiin toisiin ihmisiin, kiintymyssuhteen katkoksista ja merkityksestä kehitykselle. Teoksessa SINKKONEN, Jari, KALLAND M, (toim.) Varhaiset ihmissuhteet ja niiden häiriintyminen. 1. painos. Vantaa: WSOY, 13–66.

HALLAM, Susan 2015. The power of music: its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people. Lontoo: Musical Education Council.

HEIKKILÄ, Asta, JOKINEN, Pirkko ja NURMELA, Tiina 2008. Tutkiva kehittäminen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit 2008.

HEIKKILÄ, Tarja 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy

HERMANSON, Elina 2019-05-10. Varhainen vuorovaikutus ja itsetunnon kehitys [verkkajulkaisu]. Suomalainen lääkäriseura Duodecim: Terveyskirjasto. [Viitattu 2019-12-18.] Saatavissa: https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=kot00302

HELLSTEN, Tommy 1999. Vanhemmuus -vastuullista vallankäyttöä. Helsinki: Kirjapaja Oy.

HILTUNEN, Mirja ja RANTALA, Päivi 2013. Angstisen mummon potkukelkasta keskinäisen kehumisen klubiin: taidetyöskentelyä asiantuntijaorganisaatiossa. Teoksessa RANTALA, Päivi, JANSSON ja Satu-Mari (toim.) Taiteesta toiseen: taidelähtöisten menetelmien vaikutuksia. Rovaniemi: Lapin yliopisto.

HUOTILAINEN, Minna 2013. Musiikin oppimisen erityisyys neurotieteen näkökulmasta. Teoksessa JORDAN-KILKKI, Päivi, KAUPPINEN, Eija ja VIITASALO-KOROLAINEN, Eeva (toim.) Musiikkipedagogin käsikirja – Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikinopetuksessa. Painos 2013. Helsinki: Opetushallitus.

JÄRVINEN, Ritva, LANKINEN, Aila, TAAJAMO, Terhi, VEISTILÄ, Minna ja VIROLAINEN, Arja 2012. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. Porvoo: Bookwell Oy.

KANANEN, Jorma 2015. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Teoksessa MAKKONEN, Teemu (toim.) Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja -sarja. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

KANSAINVÄLINEN ÄITIYSHUOLLON ASIANTUNTIJARYHMÄ 2013. Äitiysneuvolaopas – Suosituksia äitiysneuvolatoimintaan [verkkodokumentti]. Teoksessa KLEMETTI, Reija ja HAKULINEN-VIITANEN, Tuovi (toim.) Äitiysneuvolaopas – Suosituksia äitiysneuvolatoimintaan. Tampere: Terveystien ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2020-11-16.] Saatavissa:

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110521/THL_OPA2013_029_verkko.pdf?sequence=3&isAllowed=y

KARJALAINEN, Piia, SANTALAHTI, Päivi ja SIHVO, Sinikka 2016. Vaikuttavatko vanhemmuustaitoja tukevat ohjelmat lapsen käytöshäiriöiden ja -ongelmien ehkäisyssä? Duodecim: 2016 vol. 32 no. 10, 967-974. [Viitattu 2020-11-17.] Saatavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo13151>

KARLING, Marjo, OJANEN, Tuija, SIVÉN, Tuula, VILHUNEN, Riitta ja VILÉN, Marika 2008 Lapsen aika. 11. uudistettu painos. Ensimmäinen painos 1997. Porvoo: WSOY.

KAUKKILA, Veli ja Lehtonen, Elisa 2007. Ryhmästä enemmän – käsikirja ryhmänohjaajan taitoja tarvitsevalle. SMS-Tuotanto Oy. Laadukasta kulttuuria vapaaehtoistyöhön – hanke ja Suomen Mielen-terveysseura.

KAUPPILA, Reijo 2011. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot: vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille. Jyväskylä: PS-kustannus.

KEKKI, Katja 2017. Lapset [digikuva]. Sijainti: Hankasalmi: tekijän kotialbumi.

KERNS, Kathryn 1996. Individual differences in friendship. Teoksessa BUKOWSKI, William, NEWCOMP, Andrew, HARTUP, Willard (toim.) The Company they keep. Friendship in childhood and adolescence. New York: Cambridge University Press, 137–157.

KERÄNEN, Tuovi, RÖNKÄ, Anna ja STILLER, Ira 2001. Oikeus lapsuuteen ja vanhemmuuteen. Teoksessa Sulku, Sirpa ja Aromaa, Juha (toim.) Kohtaamispaikkana lapsuus.

KKV 2018-08-22. Mainoksen tunnistettavuus [verkkojulkaisu]. Kilpailu- ja kuluttajavirasto. [Viitattu 2020-04-23.] Saatavissa: <https://www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/markkinointi-ja-menettely-asiakassuhteessa/mainonnan-tunnistettavuus/>

KORHONEN, Heidi, KORKALAINEN, Karoliina ja RINTALA, Satu 2015. Tapahtumajärjestäjän opas [verkkodokumentti]. Laurea Julkaisut 1 58. [Viitattu 2020-10-30.] Saatavissa:

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/105211/58.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

KORTESLUOMA, Susanna ja KARLSSON, Hasse 2011. Oksitosiini, kiintymyksen ja sosiaalisuuden neuropeptidi [verkkojulkaisu]. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim. [Viitattu 2020-10-30.] Saatavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo99526>

- KRAPPALA, Mari 2004. Avoin tila lapsen ja aikuisen välillä. Teoksessa SAVA, Inkeri ja VESANEN-LAUKKANEN (toim.) Taiteeksi tarinoitu oma elämä. Jyväskylä: PS-kustannus, 167-189.
- KRISTERI, Irene 2002. Vahvaan vanhemmuuteen. Helsinki: Kirjapaja.
- LARMO, Anneli 2010. Mentalisaatio – kyky pitää mieli mielessä. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim 2010. 126(6), 616-622.
- LASTENSUOJELULAKI. L 13.4.2007/417. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2020-02-21.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>
- LINDROOS, Jan-Erik ja LOHIVESI, Kari 2010. Onnistu strategiassa. 3. Uudistettu painos. Juva. WS Bookwell Oy.
- MALCHIODI, Cathy 2010. Taideterapia ja aivot. Teoksessa MALCHIODI, Cathy (toim.). Taideterapian käsikirja. Kuopio: UNIpress, 30-40.
- MARTAT s.a. Herneen viljely on helppoa [verkkajulkaisu]. Martat. [Viitattu 2020-03-05.] Saatavissa: <https://www.martat.fi/marttakoulu/pikkukokki/kotikulmilla/puutarhavinkit/siemenestasadoksi/herneen-viljely-on-helppoa/>
- MÄKELÄ, Jukka 2005. Kosketuksen merkitys lapsen kehityksessä [verkkajulkaisu]. Suomen lääkäri-lehti. [Viitattu 2020-02-20.] Saatavissa: <https://www-laakarilehti-fi.ezproxy.savonia.fi/pdf/2005/SLL142005-1543.pdf>
- MÄNTYMAA, Mirjami ja TAMMINEN, Tuula 1999. Varhainen vuorovaikutus ja lapsen psyykinen kehitys. Duodecim 1999. 115, 2447-2453.
- MÄNTYMAA, Mirjami, LUOMA, Ilona, PUURA, Kaija ja TAMMINEN, Tuula 2003. Tunteet, varhainen vuorovaikutus ja aivojen toiminnallinen kehitys [verkkajulkaisu]. Lääketieteellinen aikakauslehti Duodecim. [Viitattu 2020-11-11.] Saatavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo93467>
- NUMMENMAA, Lauri, HARI, Riitta, HIETANEN, Jari ja GLEREAN, Enrico 2018. Maps of subjective feelings [verkkajulkaisu]. Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America. [Viitattu 2020-02-11.] Saatavissa: <https://www.pnas.org/content/115/37/9198>
- NUMMENMAA, Anna Raija 2001. Tulkinnallinen lähestymistapa varhaiskasvatuksen tutkimuksessa ja teorian muodostuksessa. Teoksessa KARILA, Kirsti, KINOS, Jarmo, VIRTANEN, Jorma (toim.) Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia (s.25-39). Jyväskylä: PS-kustannus.
- PAANANEN, Jenny 2017. Vuorovaikutus lähtee käsistä [verkkodokumentti]. Duodecim. [Viitattu 2020-01-03.] Saatavissa: <https://www-terveysportti-fi.ezproxy.savonia.fi/xmedia/duo/duo13649.pdf>
- PAJULO, Marjukka, SALO, Sara ja PYYKKÖNEN, Nina 2015. Mentalisaatio ihmistä suojavana tekijänä [verkkodokumentti]. Duodecim. [Viitattu 2020-01-04.] Saatavissa: <http://koskeverkko.fi/wp-content/uploads/2016/03/duo12278.pdf>
- PARTINEN, Markku, WESTERMARCK, Tuomas ja ATORSHI, Faik 2014. Nutrition, Sleep and Sleep Disorders: Relations of Some Food Constituents and Sleep. Teoksessa ATORSHI, Faik (toim.) Phar-

macology and Nutritional Intervention in the Treatment of Disease (s. 191-223). INTECHOpen. [Viitattu 2020-12-10.] Saatavissa: <https://doi.org/10.5772/5834>

PARKKINEN 2014-06-07. Jokainen päivä jotain pientä [verkkajulkaisu]. Tomi Parkkisen runot. [Viitattu 2020-02-19.] Saatavissa: <https://tomiparkkisenrunot.wordpress.com/2014/06/07/jokainen-paiva-jotain-pienta/>

PUTKINEN, Vesa, TERVANIEMI, Mari ja HUOTILAINEN Minna 2013. Informal music activities are linked to auditory discrimination and attention in 2-3-year-old children: An event-related potential study. *European Journal of Neuroscience*, 37 (4), 654-661.

PERÄKYLÄ, Anssi 2001. ERVING GOFFMANN. Sosiaalisen vuorovaikutuksen rakenteet. Teoksessa HÄNNINEN, Vilma, PARTANEN, Jukka ja YLIJOKI, Oili-Helena (toim.) *Sosiaalipsykologian suunnan näyttäjänä* (s.347-364). Tampere: Vastapaino.

POLIISI 2020. Kokoontumiset [verkkajulkaisu]. Suomen poliisit. [Viitattu 2020-04-23.] Saatavissa: <https://www.poliisi.fi/koronavirus/kokoontumiset>

PUURA, Kaija, SANNISTO, Tuire ja RIIHONEN Riikka 2018-05-25. Mitä vauva haluaa? Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen neuvolassa [online-tietokanta]. Helsinki: Lääkärilehti. [Viitattu 2019-12-18.] Saatavissa: <https://www-laakarilehti-fi.ezproxy.savonia.fi/tieteessa/katsausartikkeli/mita-vauva-haluaa-varhaisen-vuorovaikutuksen-tukeminen-neuvolassa/>

RAHLIN, Mary, STEFANI, Janette 2009-12-01. Effects of music on crying behavior of infants and Toddlers During Physical Therapy Intervention [verkkodokumentti]. *Pediatric Physical Therapy*. [Viitattu 2020-01-12.] Saatavissa: https://journals.lww.com/pedpt/Fulltext/2009/02140/Effects_of_Music_on_Crying_Behavior_of_Infants_and.6.aspx

RUSANEN, Sinikka 2009. Lapsen kuvista kulttuurin kuviin. Teoksessa RUOKONEN, Inkeri, RUSANEN, Sinikka ja VÄLIMÄKI, Anna-Leena (toim.) *Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: Iloa, ihmettelyä ja tekemistä*. [Viitattu 2020-02-23.] Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80314/3ade1cb7-b61e-4c73-b0a8-b0305b3f927b.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

SAARIKOSKI, Riitta 2016-12-22. Lapsen alaraajojen motoriikan kehityksen tukeminen [verkkajulkaisu]. *Suomalainen lääkäriseura Duodecim: Terveyskirjasto*. [Viitattu 2019-12-18.] Saatavissa: https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=tju00333

SALONEN, Kari 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. [Viitattu 2020-10-27.] Saatavissa: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>

SAVONIA s.a.a. Opetussuunnitelmat. TK18KP kättilön tutkinto-ohjelma. Opintojaksokuvaus [verkkajulkaisu.] Savonia-ammattikorkeakoulu. [Viitattu 2020-10-30.] Saatavissa: <https://portal.savonia.fi/amk/fi/opiskelijalle/opetussuunnitelmat?yks=KS&krtid=1112&tab=6&krtid2=92585>

- SAVONIA s.a.b. Opetussuunnitelmat. TK18KP kätilön tutkinto-ohjelma. Koulutuksen lähtökohdat [verkkojulkaisu.] Savonia-ammattikorkeakoulu. [Viitattu 2020-10-30.] Saatavissa: <https://portal.savonia.fi/amk/fi/opiskelijalle/opetussuunnitelmat?yks=KS&krtid=1112&tab=1>
- SCHLAUGH, Gottfried, ALTENMÜLLER, Eckart ja THAUT, Michael 2010. Music listening and music making in the treatment of neurological disorders and impairments. *Music Perception: An Interdisciplinary Journal* 27(4): 249–250.
- SINKKONEN, Jari 2018. Kiintymyssuhteet elämäkaaressa. 1. painos. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim
- SLADE, Arietta 2005-09-07. Parental reflective functioning: an introduction. *Attachment & Human Development*, Volume 7, 269-281.
- SOURANDER, Johanna, OKSANEN, Eeva ja VIINIKKA, Anne 2015. Mentalisaatioteoriaan perustuva Vahvuutta vanhemmuuteen -perheryhmämalli ja vanhempien kokemuksia perheryhmästä [verkkojulkaisu]. Niilo Mäki-säätiö. [Viitattu 2020-02-27.] Saatavissa: https://bulletin.nmi.fi/wp-content/uploads/2018/04/Bulletin-1_2016_Johanna-Sourander_Eeva-Oksanen_Anne-Viinikka.pdf
- SRHY 2012-2020. Nelikenttäanalyysi-SWOT [verkkojulkaisu]. Suomen Riskienhallintayhdistys ry. [Viitattu 2020-01-12.] Saatavissa: <https://www.pk-rh.fi/tools/swot.html>
- SUOMEN KÄTILÖLIITTO 2004. Laatuä kätilötyöhön – kätilötyön eettisen ja laadulliset perusteet [verkkojulkaisu]. Suomen kätilöliitto. [Viitattu 2020-11-12.] Saatavissa: https://asiakas.kotisivukone.com/files/suomenkatiloliitto.kotisivukone.com/tiedostot/tiedolla_taidolla_tunteella.pdf
- TARINA JA KOSTETUS OY 2015. Taikapuu – satuhierontavalmennus. Työkirja.
- THL 2020. Koronavirus selkokielellä [verkkojulkaisu]. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2020-10-30.] Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/materiaalipankki-koronaviruksesta/koronavirus-selkokielella>
- THL 2020-09-30. Koronavirus COVID-19 [verkkojulkaisu]. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2020-10-30.] Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19>
- THL 2019. Syödään yhdessä – ruokasuositukset lapsiperheille [verkkodokumentti]. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2020-11-16.] Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137459/URN_ISBN_978-952-343-254-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- TEOSTO. Musiikin käyttöluvat [verkkosivu]. Musiikintekijänoikeusjärjestö. [Viitattu 2020-10-29.] Saatavissa: <https://www.teosto.fi/musiikin-kayttoluvat/>
- TUOVINEN, Sanna 2014. Satuhieronta – Läsnaolevan kosketuksen ja sadun taikaa. Helsinki: WSOY.
- VALLO, Helena ja HÄYRINEN, Eija 2012. Tapahtuma on tilaisuus. Helsinki: Tietosanoma, 184.

VALMIUSLAKI. L 29.12.2011/1552. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2020-03-21.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552>

VILÉN, Marika, HANSEN, Maija, JANHUNEN, Tarja, KYTÖPUU, Katri, SALO, Saara, SEPPÄNEN, Paula, SEPPÄNEN, Sami ja TAPIO, Nina 2010. Perhe ja perhetyö. Teoksessa VILÉN, Marika, SEPPÄNEN, Paula, TAPIO, Nina ja TOIVANEN, Riikka (toim.) Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Oy Nord Print Ab, 9–60.

VILÉN, Marika, LEPPÄMÄKI, Päivi ja EKSTRÖM, Leena 2002. Vuorovaikutuksellinen tukeminen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

VOIMANPESÄ s.a. Voimanpesän hyvinvointipalvelut [verkkajulkaisu]. Voimanpesä, Johanna Havas. [Viitattu 2020-01-02.] Saatavissa: <https://www.voimanpesa.fi>

WALD, Judith 2010. Kliininen taideterapia ikääntyvien hoidossa. Teoksessa MALCHIODI, Cathy (toim.) Taideterapian käsikirja.

WEBROPOL s.a. Webropol johda tiedolla [verkkajulkaisu]. Webropol Oy. [Viitattu 2020-11-10.] Saatavissa: <https://webropol.fi/tietoa-yrityksesta/>

WILSON, Ceri, BUNGAY, Hilary, MUNN-GIDDINGS, Carol ja BOYCE, Melanie 2016. Health care professionals' perceptions of the value and impact of the arts in healthcare settings: A critical review of the literature [verkkodokumentti]. International Journal of Nursing Studies. [Viitattu 2020-13-11.] Saatavissa: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0020748915003648?via%3Dihub>

ZEANAH, Charles, BORIS, Neil ja LARRIEU, Julie 1997. Infant development and developmental risk: a review of the past 10 years. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry 1997(a); 336: 165-178.

LIITE 1: KEHON TUNNEKARTTA

LIITE 2: MAINOS

IDÄTÄ ILOLLA -PANOSTA VUOROVAIKUTUKSEEN KESKIVIIKKONA 9.9.2020 KLO 17.00-19.30

Tietoa vanhemman ja lapsen välisestä vuorovaikutuksesta kosketuksen, leikin, musiikin ja askartelun keinoin.

Voimanpesä tarjoaa yhteistyössä Katja Kekin ja Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa välineitä lapsiperheen arkeen.

Katja Kekki, Kättilön tutkinto-ohjelma, TK18KP

*Anna jokainen päivä jotain pientä
Yksi lämmin halaus
ohimenevä hyväksyvä katse
hiljainen kaunis kiitos
- pieni pala taivasta
Anna jokainen päivä jotain pientä*

TOMI PARKKINEN

**Tervetuloa lämpimästi
Voimanpesään.**

Hinta: 30€ /perhe

Ilmoittaudu 4.9. mennessä ja kysy lisää:

Johanna Havas
+358 50 3777 858
havasjohanna@gmail.com
Facebook: voimanpesa, johanna havas

Voimanpesä
Ruokoniementie 6
41520 Hankasalmi

LIITE 3: SATUHIERONTA: OLEN IHME

LIITE 4: SATUHIERONTA: METSÄRETKI

Metsäretki

Me kävelemme niityn reunaa, jossa eriväriset kukat levittävät suloista tuoksuaan.

Tuolla lentää perhonen! Se laskeutuu juomaan virkistävää mettä.

Kiipeämme korkealle kallion laelle.

Jäämme ihastelemaan sinistä taivasta.

Siellä täällä näkyy poutapilviä.

Laskudumme alas metsään ja lähdemme seuraamaan polkua.

Aina välillä pysähdymme nauttimaan metsän rauhasta.

Aurinko paistaa mukavasti. Auringonsäteet siivilöityvät vihreiden lehtien lomasta.

Metsän reunassa on vanha koivu. Sen runko on paksu ja vahva.

Puun alle on hyvä istahtaa hetkeksi ja tuntea, miten tuuli hiukan heiluttaa isoa runkoa.

Aurinko lämmittää metsää ja meitä.

Suljemme silmämme ja nautimme rauhasta, lämmöstä, metsän tuoksuista, puiden huminasta, lintujen laulusta.

Päätämme tulla tänne pian uudelleen.

Sen pituinen se metsäretki.

SATUHIERONTA

Kävele kämmenillä pitkin selkää.

Laske sormet selän päälle kevyesti kuin perhonen.

Kädet kävelevät pään päälle.

Tee laajoja silityksiä selkään ja päähän.

Pörrä sormenpäillä hellästi pölvikavioita.

Kävele kämmenillä takaisin selän päälle.

Pysähdy ja jatka sitten taas kävelyä.

Tee sormilla sädemäisiä vetoja.

Kuljeta käsiä ylöspäin selkää pitkin, kuin runkoa myötäillen.

Keinuttele puolelta toiselle rauhallisesti.

Tee pyöriä, lämmittäviä liikeitä ympäri kehoa.

Rauhoittavia silityksiä selkään, käsivarsiin, päähän.

Laske lopuksi kädet hartioille, anna niiden levätä hetki rauhassa.

ANNELI MYLLYMÄKI

LIITE 5: PALAUTELOMAKE

Palautelomake

1. Osallistuit vanhempien ja lasten varhaista vuorovaikutusta tukevaan hyvinvointipäivään. Vastaa seuraaviin väittämiin kokemustesi perusteella.

	Täysin eri mieltä	Eri mieltä	En samaa tai eri mieltä	Samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
A. Osallistuin tapahtumaan, sillä se vaikutti mielenkiintoiselta	☐	☐	☐	☐	☐
B. Minut otettiin tapahtumassa ystävällisesti vastaan	☐	☐	☐	☐	☐
C. Lapseni huomioitiin tapahtumassa	☐	☐	☐	☐	☐
D. Sain tukea minun ja lapseni välisen vuorovaikutussuhteen kehittymiseen	☐	☐	☐	☐	☐
E. Sain teoretietoa vuorovaikutussuhteen tärkeydestä	☐	☐	☐	☐	☐
F. Ohjelma oli sopivaa 1 - 5-vuotiaille lapsille	☐	☐	☐	☐	☐
G. Ohjelma soveltui myös aikuisille	☐	☐	☐	☐	☐
H. Tilaisuuden kesto oli sopivan pituinen	☐	☐	☐	☐	☐

2. Saitko uutta tietoa vuorovaikutuksesta, jos niin mitä?

3. Vastaa seuraaviin kysymyksiin omin sanoin.

A. Mikä tapahtumassa onnistui?

B. Mitä kehittäisit tapahtumassa?

C. Oliko tapahtumaan helppoa osallistua lapsen tai lasten kanssa?

D. Mieluisin asia tapahtumassa?

4. Mistä sait tietää tapahtumasta?

5. Muuta palautetta:

Kiitos vastauksesta!